การตรวจสอบความเสียหายจากการเกิดสนิมที่คานคอนกรีตเสริมเหล็กบากบ่าในสะพานปรีดี-ธำรง ด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์แบบไม่เชิงเส้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2565 ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Investigation on Corrosion-damaged of RC Ledge Girder in Pridi-Thamrong Bridge using a Nonlinear Finite Element Analysis

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Engineering in Civil Engineering Department of Civil Engineering FACULTY OF ENGINEERING Chulalongkorn University Academic Year 2022 Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การตรวจสอบความเสียหายจากการเกิดสนิมที่คานคอนกรีต
	เสริมเหล็กบากบ่าในสะพานปรีดี-ธำรงด้วยระเบียบวิธีไฟ
	ในท์เอลิเมนท์แบบไม่เชิงเส้น
โดย	นายปฏิภาณ สางห้วยไพร
สาขาวิชา	วิศวกรรมโยธา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ วิสุทธิ์เสรีวงศ์

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ เตชวรสินสกุล)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
A CONTRACTOR OF A CONTRACTOR O	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุเชษฐ์ ลิขิตเลอสรวง)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ วิสุทธิ์เสรีวงศ์)	
<u>จหาลงกรณ์แหาวิทยาลั</u>	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชชา จองวิวัฒสกุล)	ITY
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ปัญญาวุธ จิรดิลก)	

ปฏิภาณ สางห้วยไพร : การตรวจสอบความเสียหายจากการเกิดสนิมที่คานคอนกรีต เสริมเหล็กบากบ่าในสะพานปรีดี-ธำรงด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์แบบไม่เชิงเส้น. (Investigation on Corrosion-damaged of RC Ledge Girder in Pridi-Thamrong Bridge using a Nonlinear Finite Element Analysis) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ธิดา รัตน์ วิสุทธิ์เสรีวงศ์

้ชิ้นส่วนโครงสร้างสะพานที่มีลักษณะเป็นคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่า (RC Ledge girder) จากการตรวจสอบในอดีตที่ผ่านมาพบปัญหาภายหลังจากผ่านการใช้งานเป็น เวลานาน คือ พบรอยแตกร้าวและชิ้นส่วนคอนกรีตหลุดร่อนเริ่มต้นจากส่วนยื่นปลายบากเปิดเผย ให้เห็นผิวของเหล็กเสริม เป็นสาเหตุให้เหล็กเสริมถูกกัดกร่อน (Corrosion) สำหรับงานวิจัยนี้จะทำ การตรวจสอบและศึกษาสะพานปรีดี-ธำรง ซึ่งเป็นสะพานในประวัติศาสตร์ที่มีอายุการใช้งานถึง 80 ้ปีและตรวจพบความเสียหายและความเสื่อมสภาพบริเวณคานส่วนปลายบากบ่า โดยที่ในขั้นต้นจะ ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการออกแบบ PCI 2010 ถึงปริมาณเหล็กเสริมที่ เหมาะสมและสร้างแบบจำลองไฟไนท์เอลิเมนท์วิเคราะห์แบบไม่เชิงเส้น (Nonlinear Finite Element Model) ด้วยโปรแกรมอาเทน่า (ATENA Science) แบบ 3 มิติ คำนวณถึงพฤติกรรม ้ของชิ้นส่วนปลายบ่าเมื่อเกิดความเสื่อมสภาพจากคลอไรด์แทรกซึมและคาบอเนชั่น ทั้งจาก สภาพแวดล้อมและปริมาณคลอไรด์ในส่วนผสมของคอนกรีตโครงสร้างเอง จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเริ่มต้นการกัดกร่อนจะเริ่มต้นบริเวณมุมของชิ้นส่วนปลายบากบ่าก่อน เมื่อเหล็กเสริมบริเวณ ดังกล่าวเกิดสนิมจึงทำให้การถ่ายเทแรงสูญเสียสมดุลทำให้คอนกรีตในส่วนปลายได้รับแรงอัด เพิ่มขึ้น เมื่อเวลาผ่านไปจะสังเกตเห็นรอยแตกร้าวและเกิดคอนกรีตหลุดร่อน โดยที่จะขึ้นอยู่กับตัว แปรหลัก คือ ความเข้มข้นคลอไรด์ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวของคอนกรีต w/b ratio ค่า ความเข้มข้นคลอไรด์วิกฤต อัตราการเกิดสนิมของเหล็กเสริม คุณสมบัติของวัสดุโครงสร้างและ ระยะคอนกรีตหุ้มเหล็กเสริมห่างจากพื้นผิวสัมผัสสภาพแวดล้อม

สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนิสิต	
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก	

6470214021 : MAJOR CIVIL ENGINEERING

KEYWORD: Bridge, Ledge, Finite Element, Corrosion

Patiphan Sanghuaiprai : Investigation on Corrosion-damaged of RC Ledge Girder in Pridi-Thamrong Bridge using a Nonlinear Finite Element Analysis. Advisor: Assoc. Prof. Dr. TIDARUT WISUTHSERIWONG, Ph.D.

The structural component of the bridge is an RC Ledge girder. Inspections in the past have revealed issues such as concrete cracks and spalling, exposing the surface of the reinforcing steel. Corrosion of the reinforcing steel is the main cause of this deterioration. This research aims to investigate and study the Pridi-Thamrong Bridge, a historic bridge with a service life of up to 80 years. Deterioration have been detected in the ledge girder. Initially, an analysis will be conducted to compare it with the PCI 2010 design standards to determine the appropriate amount of reinforcing steel. A 3D Nonlinear finite element model will be created using the ATENA Science software to analyze the behavior when subjected to deterioration from chloride ingress and carbonation. This analysis will consider environmental conditions, chloride content in the concrete mix. The study reveals that in the initial stage of corrosion, damage primarily occurs at the corner of the ledge. As the reinforcing steel corrodes in these areas, an unbalanced force transfer results in increased compression on the concrete, leading to cracking and spalling over time. The extent of damage depends on key variables such as chloride concentration, w/b ratio, critical chloride concentration, corrosion rate of steel, material properties, and the distance between the concrete cover and the reinforcing steel surface in contact with the environment.

Field of Study:Civil EngineeringStudent's SignatureAcademic Year:2022Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ วิสุทธิ์เสรีวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำ วิจัย รวมไปถึงช่วยแก้ไขปัญหาและตรวจสอบตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ และขอขอบคุณท่านอาจารย์ คณะกรรมการสอบอันได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร. สุเชษฐ์ ลิขิตเลอสรวง รองศาสตราจารย์ ดร. พิชชา จอง วิวัฒสกุล และอาจารย์ ดร. ปัญญาวุธ จิรดิลก ที่ได้สละเวลาให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็น ประโยชน์ต่อการปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ขอขอบคุณ ดร. ศุภศิษฏ์ ศรีวรานันท์ ที่มอบวิชาความรู้ให้สามารถ คิด วิเคราะห์ ชี้นำแนวทางที่สามารถนำไปต่อยอดใช้งานได้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทางภาควิชาวิศวกรรมโยธา ที่ คอยช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมไปถึงผู้คนรอบข้างและครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดย ตลอด

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนสำหรับการศึกษา จึงขอขอบคุณทุนอุดหนุนการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา

ปฏิภาณ สางห้วยไพร

จ

สารบัญ

	หน้า
	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	የ
	٩
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	۹
กิตติกรรมประกาศ	J
สารบัญ	นิ
สารบัญตาราง	ม
สารบัญรูปภาพ	ល្ង
บทที่ 1 บทนำ	15
 หลักการและเหตุผล 	15
2. วัตถุประสงค์งานวิจัย	
3. ขอบเขตงานวิจัย	
 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 	18
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.1 Strut and tie	20
2.2 การออกแบบคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบาก	22
2.3 การวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์	26
2.3.1. แบบจำลองคอนกรีต	27
2.3.2. แบบจำลองเหล็กเสริม	
2 3 3 แบบจำลองความยึดเหนี่ยวของคอบกรีตเสริมเหล็ก	31
2.3.4 ชนิดของเอลิเบนพ์ในการสร้างแนนอำวลอง	34
2.3.4. 0 481 00 160 164 4 16 4 11 1 36 3 1 160 0 4 1610 1	

2.4 ความเสื่อมสภาพของค	าอนกรีตเสริมเหล็กภายใต้การกัดกร่อนที่เหล็กเสริม	
2.4.1. คลอไรด์แทรกซึ	່ອງ	
2.4.2. ความเสื่อมสภา	พจากการเกิดปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่นและคลอไรด์แทรกซึม.	40
2.4.3. การแตกร้าวของ	งผิวคอนกรีต	42
2.4.4. การหลุดล่อนขอ	องผิวคอนกรีต	43
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงา	านวิจัย	45
3.1 ขั้นการดำเนินการวิจัย		45
3.2 โปรแกรมที่ใช้ในการวิเ	คราะห์	46
3.3 รายละเอียดแบบสะพา	านที่ทำการศึกษา	46
3.4 รอยแตกร้าวที่พบ	-///84	50
3.5 สร้างแบบจำลองและต	รวจสอบยืนยัน	53
3.6 สร้างแบบจำลองสำหรั	ับสะพานที่ทำการศึกษา	55
3.7 ตรวจสอบปริมาณเหล็ก	กเสริมตามมาตรฐาน	56
3.8 กำหนดตัวแปรที่จะทำ	การศึกษา	57
3.9 ขั้นตอนการตรวจสอบร	รอยแตกร้าวและวัดขนาดชิ้นส่วนสะพานด้วยเลเซอร์สแกน .	63
3.10 ขั้นตอนการตรวจสอง	บยืนยันผลจากการทำการสำรวจ	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะท่	ห์โครงสร้าง	77
4.1 ผลการวิเคราะห์ความฮ ละชนิดที่ส่งผลต่อพฤติ	อ่อนไหวของโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่าต่อเน าิกรรมขีดสุดของโครงสร้าง	หล็กเสริมแต่ 77
4.2 ผลการวิเคราะห์ความเ	สื่อมสภาพของโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่าก	รณีถูกกัด
กร่อนจากคลอไรด์แทร	รกซึมและคาบอเนชั่น	
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเ	สนอแนะ	94
บรรณานุกรม		98
ภาคผนวก		

ภาคผนวก ก.	การคำนวณแรงเฉือน (V) ตามมาตรฐาน AASHTO ASD104
ภาคผนวก ข.	การคำนวณออกแบบเหล็กเสริมสำหรับคานปลายบากบ่าตามมาตรฐาน PCI 2010.109
ภาคผนวก ค.	พารามิเตอร์คลอไรด์ที่จับคู่สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมการเกิด Corrosion112
ภาคผนวก ง.	ผลการวิเคราะห์ของพารามิเตอร์ชุด 4D114
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

٩	หน้า
ตารางที่ 2.1 พารามิเตอร์ใช้จำลองความสัมพันธ์ bond strength-slip สำหรับเหล็กข้ออ้อย3	32
ตารางที่ 2.2 พารามิเตอร์ใช้จำลองความสัมพันธ์ bond strength-slip สำหรับเหล็กกลม	33
ตารางที่ 2.3 พารามิเตอร์ใช้จำลองความสัมพันธ์ bond strength-slip สำหรับเหล็กข้ออ้อย3	34
ตารางที่ 2.4 อัตราการเกิดการกัดกร่อนภายใต้การสัมผัสบรรยากาศ4	14
ตารางที่ 3.1 คุณสมบัติของคอนกรีต	56
ตารางที่ 3.2 คุณสมบัติของเหล็กเสริม	56
ตารางที่ 3.3 ปริมาณเหล็กเสริมของสะพานที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการออกแบบตามมาตรฐา	น
	57
ตารางที่ 3.4 รายการแบบจำลองปริมาณเหล็กเสริมสำหรับกรณีศึกษา5	59
ตารางที่ 3.5 ตัวแปรสำหรับสร้างแบบจำลองการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจากคลอไรด์แทรกซึม6	52
ตารางที่ 3.6 ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการสร้างแบบจำลองการกัดกร่อน	52

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

สารบัญรูปภาพ

หน้า
รูปที่ 1.1 คานคอนกรีตปลายบากในโครงสร้างสะพาน (Desnerck et al., 2016)15
รูปที่ 1.2 ตัวอย่างความเสื่อมสภาพของคานคอนกรีตปลายบากจากการถูกกัดกร่อน (Santarsiero et
al., 2021)17
รูปที่ 2.1 ลักษณะการแตกร้าวที่มีโอกาสเกิดขึ้นของคานคอนกรีตปลายบาก (Taliano, Yang et al.)
รูปที่ 2.2 Strut and tie models จำลองคอนกรีตเสริมเหล็กสำหรับคานปลายบาก : (a) diagonal
model, (b) , (c) and (d) Orthogonal model, (e) combination type model. (Lees and
Morley 2018)
รูปที่ 2.3 ลักษณะการแตกร้าวที่มีโอกาสเกิดขึ้นของคานคอนกรีตปลายบาก
รูปที่ 2.4 แรงภายในที่เกิดขึ้นในระบบ Dapped-End Beam และ Corbel (Mattock and Chan
1979)
รูปที่ 2.5 รายละเอียดเหล็กเสริมตามข้อกำหนดของ PCI (2010)24
รูปที่ 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นกับความเครียดของคอนกรีตภายใต้การรับแรงดึงและแรงอัด
(Červenka, Jendele et al. 2013)28
รูปที่ 2.7 แบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นสองแนวแกนตามแบบจำลองของ (Kupfer and
Gerstle 1973)
รูปที่ 2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงดึงกับรอยแตกร้าว (Červenka and Papanikolaou 2008)29
รูปที่ 2.9 พฤติกรรมของคอนกรีตภายใต้แรงอัด (Červenka and Papanikolaou 2008)30
รูปที่ 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นและความเครียดของเหล็กเสริมแบบ Bilinear Law
(Červenka, Jendele et al. 2013)
รูปที่ 2.11 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นและความเครียดของเหล็กเสริมแบบ Multi-Line Law
(Červenka, Jendele et al. 2013)
รูปที่ 2.12 Bond-slip law by CEB-FIP model code 201032

รูปที่ 2.13 Bond law by BIGAJ 1999	33
รูปที่ 2.14 ตัวอย่างเอลิเมนท์ 1 มิติในระนาบ 2 มิติในโปรแกรม ATENA (Červenka, Jendele et	t 35
รูปที่ 2.15 ตัวอย่างเอลิเมนท์ 2 มิติ 1) triangle element 2) rectangular element (Červenka	<i>55</i> a,
Jendele et al. 2013)	35
รูปที่ 2.16 ตัวอย่างการจำลองเอลิเมนท์ 3 มิติ	36
รูปที่ 2.17 ช่วงเวลาที่เกิดความเสื่อมสภาพจากการกัดกร่อน (Hájková, Šmilauer et al. 2018).	37
รูปที่ 2.18 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวสำหรับซีเมนต์ประเภทต่างๆในเวลา 10 ปีที่ผิวคอนกรีต	
สัมผัสละอองน้ำ (Luping & Utgenannt, 2007)	40
รูปที่ 3.1 ภาพด้านข้างสะพานส่วนที่มีรอยต่อเป็นคานปลายบากจากฝั่งวังน้อย	47
รูปที่ 3.2 ภาพด้านข้างสะพานส่วนที่มีรอยต่อเป็นคานปลายบากจากฝั่งอยุธยา	47
รูปที่ 3.3 ภาพด้านข้างสะพานจากฝั่งอยุธยา	48
รูปที่ 3.4 แปลนด้านข้างสะพานถึงส่วนปลายบากที่รองรับน้ำหนัก	48
รูปที่ 3.5 แปลนด้านข้างสะพานของส่วนถัดไปที่ถูกรองรับ	49
รูปที่ 3.6 รูปตัดชิ้นส่วนสะพาน	49
รูปที่ 3.7 รูปด้านข้างแสดงรายละเอียดเหล็กเสริมคานสะพานตามยาว	50
รูปที่ 3.8 รูปด้านข้างแสดงรายละเอียดเหล็กเสริมคานสะพานตามยาว	50
รูปที่ 3.9 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 1	51
รูปที่ 3.10 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 2	51
รูปที่ 3.11 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 3	51
รูปที่ 3.12 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 1	52
รูปที่ 3.13 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 2	52
รูปที่ 3.14 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 3	52
รูปที่ 3.15 รายละเอียดเหล็กเสริมและขนาดหน้าตัด (Nagy-György, Sas et al. 2012)	53

รูปที่ 3.16 แผนภาพการติดตั้งตัวอย่างทดสอบแสดงด้านข้างและด้านหน้า (หน่วยมิลลิเมตร) (Nagy-
György, Sas et al. 2012)
รูปที่ 3.17 แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบยืนยัน Boundary condition54
รูปที่ 3.18 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงที่กระทำกับการเคลื่อนที่จุดตรวจสอบ
รูปที่ 3.19 แบบจำลองของสะพานที่ทำการศึกษา55
รูปที่ 3.20 รายละเอียดเหล็กเสริมที่สร้างจากแบบจำลอง55
รูปที่ 3.21 รายละเอียดเหล็กเสริมที่สร้างจากแบบจำลอง
รูปที่ 3.22 แบบจำลองแสดงตำแหน่งความเข้มข้นคลอไรด์เริ่มต้นที่ผิวคอนกรีต
รูปที่ 3.23 กล้องสำรวจ 3D laser scanner Trimble X7
รูปที่ 3.24 แปลนพื้นที่ใต้สะพานที่ทำการสำรวจ64
รูปที่ 3.25 ตำแหน่งการสำรวจใต้สะพานทั้ง 4 Station
รูปที่ 3.26 3D-scan Station 1
รูปที่ 3.27 3D-scan Station 2
รูปที่ 3.28 3D-scan Station 3
รูปที่ 3.29 3D-scan Station 4
รูปที่ 3.30 แปลนตำแหน่งที่ตั้งกล้องสำรวจ66
รูปที่ 3.31 แปลนตำแหน่งแต่ละ Station67
รูปที่ 3.32 3D-scan Station 267
รูปที่ 3.33 3D-scan Station 567
รูปที่ 3.34 3D-scan Station 9
รูปที่ 3.35 3D-scan Station 10
รูปที่ 3.36 แสดงผลภาพรวมของโครงสร้างสะพานปรีดีธำรงฝั่งวังน้อยด้วย 3D scan
รูปที่ 3.37 ความกว้างหน้าตัดเสาวัดจากหน้างานจริง 48.7 cm

รูปที่ 3.3	8 ความกว้างหน้าตัดเสาวัดจากหน้างานจริง 48.6 cm70	0
รูปที่ 3.3	9 แปลนด้านข้างสะพานช่วง S1,S2,S37	1
รูปที่ 3.4	0 ผลวัดความยาวจากการสำรวจช่วง S1,S2,S37	1
รูปที่ 3.4	1 แปลนหน้าตัด 1-1	2
รูปที่ 3.4	2 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 1-17:	2
รูปที่ 3.4	3 แปลนหน้าตัด 3-3	3
รูปที่ 3.4	4 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 3-37	3
รูปที่ 3.4	5 แปลนด้านข้างสะพานช่วง S3	4
รูปที่ 3.4	.6 ผลวัดความยาวจากการสำรวจช่วง S3	4
รูปที่ 3.4	7 แปลนหน้าตัด 2-2	5
รูปที่ 3.4	8 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 2-27	5
รูปที่ 3.4	9 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าฝั่งด้านนอก7	5
รูปที่ 3.5	0 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าด้านท้องคาน70	6
รูปที่ 3.5	1 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าฝั่งด้านใน	6
รูปที่ 4.1	ความสัมพันธ์ระหว่างแรงปฏิกิริยากับการโก่งตัวที่บริเวณคานปลายบากบ่า7	8
รูปที่ 4.2	. ลักษณะการแตกร้าวและความเค้นที่เหล็กเสริมที่สภาวะใช้งาน	9
รูปที่ 4.3	อลักษณะการแตกร้าวและความเค้นที่เหล็กเสริมที่สภาวะการวิบัติ	0
รูปที่ 4.4 ปริมาณเ	ความสัมพันธ์ระหว่างแรงปฏิกิริยากับการโก่งตัวที่บริเวณคานปลายบากบ่ากรณีทดสอบลด หล็กเสริม	1
รูปที่ 4.5	ลักษณะการแตกร้าวที่คอนกรีตทั้งภายนอกและภายในและความเค้นที่เหล็กเสริม	3
รูปที่ 4.6	การเปลี่ยนรูปของคอนกรีตแบบพลาสติกที่ความเค้นแรงอัด8	3
รูปที่ 4.7	์ ความสัมพันธ์การโก่งตัวที่ส่วนปลายและอายุของสะพาน8·	4
รูปที่ 4.8	Crack pattern ที่ขนาดรอยร้าวอย่างน้อยที่สุด 0.4 มิลลิเมตร	5

รูปที่ 4.9 ความเครียดที่เกิดขึ้นในคอนกรีตและเหล็กเสริม
รูปที่ 4.10 ปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์ที่แทรกซึมในแต่ละกรณีในช่วงเวลา 80 และ 100 ปี87
รูปที่ 4.11 ปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์แทรกซึมสำหรับชุดตัวแปร 4D ที่เวลา 80 ปี
รูปที่ 4.12 การกัดกร่อนที่เหล็กเสริม
รูปที่ 4.13 ความเข้มข้นคลอไรด์และความลึกปฏิกิริยาคาบอเนชั่นของตัวแปร 4D
รูปที่ 4.14 การกัดกร่อนที่เหล็กเสริมอย่างมากที่สุดในแต่ละคลอไรด์พารามิเตอร์ที่เวลา 80 ปี89
รูปที่ 4.15 การวัดขนาดและตำแหน่งรอยแตกร้าวที่เกิดขึ้น90
รูปที่ 4.16 ขนาดรอยแตกร้าวที่ Re-entrant corner91
รูปที่ 4.17 ตำแหน่งหน้าตัดสำหรับตรวจสอบรอยแตกร้าว92
รูปที่ 4.18 เปรียบเทียบรอยแตกร้าวค่าสูงสุดที่หน้าตัดตรวจสอบกับอายุของโครงสร้างสะพานในแต่
ละพารามิเตอร์คลอไรด์
รูปที่ 4.19 ความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพลาสติกกับการโก่งตัวที่ส่วนปลายบากบ่า93
รูปที่ 4.20 กรณีที่โครงสร้างมี Corrosion จนเกิดการวิบัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การลดขนาดบริเวณจุดเชื่อมต่อของโครงสร้างสะพานด้วยลักษณะของคานปลายบาก (Dapped end or Ledge beam) คือ การออกแบบให้หน้าตัดคานมีลักษณะเป็นส่วนหน้าตัดเต็ม (Full depth section) ร่วมกับส่วนลดทอนหน้าตัด (Reduced section) ดังรูปที่ 1.1 เพื่อ วัตถุประสงค์ในการลดระดับความสูงของโครงสร้างสะพานโดยต้องการให้มีความต่อเนื่องบริเวณจุด รองรับหรือจุดเชื่อมต่อของโครงสร้างและเพิ่มเสถียรภาพด้านข้างให้กับชิ้นส่วนของคาน (Cook & Mitchell, 1988; Mattock & Chan, 1979) การก่อสร้างสะพานในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาของ ประเทศไทย นิยมใช้โครงสร้างลักษณะนี้ เนื่องจากง่ายต่อการก่อสร้างและติดตั้ง เพราะใช้เป็นวัสดุ คอนกรีตหล่อสำเร็จรูป (Pre-cast concrete) ในการก่อสร้าง ซึ่งถ้าต้องการให้ชิ้นส่วนปลายบาก (Nib portion) รับน้ำหนักบรรทุกและส่งถ่ายแรงไปสู่ส่วนหน้าตัดเต็ม (Full depth section) ได้อย่าง สมบูรณ์ จำเป็นต้องมีการออกแบบหน้าตัดคานและเหล็กเสริมให้มีความซับซ้อนสอดคล้องไปกับ ทิศทางของแรงทีเกิดขึ้นภายในระบบ (Desnerck et al., 2016)

รูปที่ 1.1 คานคอนกรีตปลายบากในโครงสร้างสะพาน (Desnerck et al., 2016)

สะพานที่ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จและมีการเปิดใช้งานอย่างต่อเนื่อง เมื่อเวลาผ่านไปสะพานเกิด ความทรุดโทรมจากผลกระทบจากการใช้งานหรือสาเหตุอื่นๆที่เกิดขึ้น ทำให้ความสามารถในการ บรรทุกน้ำหนักลดลงหรือพังทลายได้ ดังการวิบัติของสะพานที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ สะพาน เดอ ลา กงกอร์ด (The De la Concorde overpass) ในรัฐนครควิเบก (Quebec) ประเทศแคนนาดา (Mitchell et al., 2011) ภายหลังจากการใช้งานได้ 40 ปี จากรายงานการสำรวจเป็นการวิบัติที่ เกิดขึ้นบริเวณรอยต่อของสะพานที่จุดปลายบาก ซึ่งเกิดขึ้นจากหลายปัจจัยประกอบกัน ส่วนหนึ่งคือ การใส่เหล็กปลอกเสริมกำลังรับแรงเฉือน (Hanger reinforcement) ในปริมาณที่ไม่เหมาะสม ในช่วง ระหว่างส่วนปลายบากถึงส่วนหน้าตัดเต็ม และการกัดกร่อนเหล็กเสริม (Reinforcement corrosion) เนื่องจากการระบายน้ำที่ขังบริเวณรอยต่อของคานไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นน้ำที่มีส่วนผสมของเกลือคลอ ไรด์ที่ใช้ละลายหิมะปกคลุมบนพื้นถนน ทำให้มีปริมาณคลอไรด์เข้มข้นสะสมอยู่ที่บริเวณรอยต่อของ คานปลายบาก

การถูกกัดกร่อนของเหล็กเสริมในโครงสร้างสะพาน เป็นประเด็นที่มีความสำคัญ ดังนั้นการ วางแนวทางเพื่อวิเคราะห์ความทนทานของขึ้นส่วนสะพานข้างต้นนั้น มีประโยชน์อย่างมากในการ จัดการโครงสร้างพื้นฐานงานทาง โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กสะพานที่ถูกการกัดกร่อน โดยทั่วไปจะ ถูกกระตุ้นด้วยตัวแปรหลักๆ คือ การเกิดคาร์บอเนชั่นและแทรกซึมของคลอไรด์ (Carbonation and Chloride ingress) (Bertolini et al., 2013; Gjørv, 2009) ในกรณีของการเกิดคาร์บอเนชั่นนั้น มัก พบได้มากตามพื้นที่ในเมืองที่มีความเข้มข้นของคาร์บอนไดออกไซด์ (CO2) อยู่มาก อีกตัวการที่ทำให้ ความต้านทานการเกิดสนิมของเหล็กเสริมลดลง คือ การกัดกร่อนจากการซึมผ่านของคลอไรด์ ซึ่งจะ พบในโครงสร้างคอนกรีตที่อยู่ใกล้กับทะเลหรือได้สัมผัสกับลมที่พัดพาเกลือมาในอากาศ และคอนกรีต ที่มีคลอไรด์เป็นส่วนผสมอยู่ในตัวเองตั้งแต่ต้น ซึ่งมักจะมีอยู่ในน้ำที่ใช้ผสมคอนกรีต หิน ทราย (โดยเฉพาะทรายจากแหล่งใกล้ทะเล) ดังนั้นเพื่อเป็นการควบคุมปริมาณคลอไรด์จึงมีการกำหนด มาตรฐานที่ยอมให้มีปริมาณคลอไรด์ในส่วนผสมของคอนกรีต โดยที่สำหรับคอนกรีตเสริมเหล็ก 0.2-0.3% ของน้ำหนักวัสดุประสานและ คอนกรีตอัดแรง 0.08% มยผ.(1332-55)

> จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

รูปที่ 1.2 ตัวอย่างความเสื่อมสภาพของคานคอนกรีตปลายบากจากการถูกกัดกร่อน (Santarsiero et al., 2021)

ในการประเมิณความทนทานของโครงสร้างข้างต้น เลือกใช้การวิเคราะห์แบบไม่เชิงเส้น (Nonlinear static) เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของโครงสร้างที่เกิดขึ้นจริง Aswin et al. (2015) ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบไม่เชิงเส้นโดยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ (Nonlinear Finite Element Analyses: NLFEA) เปรียบเทียบกับผลจากการทดสอบ 4 ตัวอย่าง พบว่าผลที่ได้มีความ ใกล้เคียงกันเมื่อเทียบกับการวิเคราะห์ด้วยวิธีการอื่น และ Santarsiero et al. (2021) ได้ทำการ จำลองการซึมผ่านของคลอไรด์ (Chloride ingress) ที่ทำให้เกิดความเสื่อมสภาพของคอนกรีตและ เกิดการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมในโครงสร้างสะพานแสดงดังรูปที่ 1.2 พบว่าผลกระทบจากความ เสื่อมสภาพไม่เพียงแต่ทำให้กำลังรับน้ำหนักแบกทานลดลง แต่อาจทำให้เกิดการวิบัติได้เลย ใน งานวิจัยนี้จึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบไม่เชิงเส้นโดยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ (NLFEA) ผ่านโปรแกรมอาเทน่า 3 มิติ (ATENA 3D) พัฒนาโดย (Cervenka Consulting) โดยที่ โปรแกรมสามารถวิเคราะห์การตอบสนองของโครงสร้างและประเมิณรอยแตกร้าวเนื่องจากรองรับ กำลัง และวิเคราะห์การกระจายตัวของคลอไรด์ด้วยเข้าถึงแบบ 1 ทิศทาง ตามกฎการแพร่กระจาย ของฟลิค (Fick's Second Law) (Zhang et al., 2010) และพิจารณาผลกระทบกับโครงสร้างที่เกิด จากการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมต่อไป

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

- วิเคราะห์พฤติกรรมโครงสร้างคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่าซึ่งเป็นชิ้นส่วนของ สะพานโดยการปรับเปลี่ยนตัวแปรปริมาณเหล็กเสริม ด้วยวิธีการระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิ เมนท์ด้วยโปรแกรม ATENA 3D เพื่อสอบสวนถึงต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น
- ประเมิณความเสื่อมสภาพของสะพานที่ได้รับผลกระทบมาจากการกัดกร่อนที่เหล็กเสริม (Corrosion) จากการเกิดคาบอเนชั่นและแทรกซึมของคลอไรด์
- พิจารณาถึงความทนทานของโครงสร้างภายใต้การถูกการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจาก สภาพแวดล้อมและตรวจสอบยืนยันด้วยผลจากการสำรวจ 3D Scan

3. ขอบเขตงานวิจัย

- พิจารณาสร้างแบบจำลองคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากชิ้นส่วนคานตามยาวของ สะพานและวิเคราะห์ด้วยวิธีการไม่เชิงเส้นระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์
- ศึกษาวิธีการออกแบบคานปลายบากตามมาตรฐาน The Precast/Prestressed
   Concrete Institute (PCI)
- พิจารณาพฤติกรรมการแตกร้าวของคานคอนกรีตปลายบากภายใต้แรงกระทำแบบสถิต (Static Loading)
- พิจารณาการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจากการเกิดคลอไรด์แทรกซึม (Chloride ingress) และคาบอเนชั่น (Carbonation) ตลอดอายุการใช้งานของสะพานเป็นเวลา 80 ปี และ ขยายเวลาการวิเคราะห์ออกเป็น 100 ปี

4. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

- ทบทวนงานวิจัยจากอดีตที่ผ่านมาก เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาทำงานวิจัย เลือก งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการทดสอบกำลังรับน้ำหนักบรรทุกของคานปลายบากที่มี คุณสมบัติใกล้เคียงกับคานของสะพานที่เกิดปัญหา และมีการประเมิณถึงสาเหตุของ ปัญหาการแตกร้าวที่เกิดขึ้น
- ศึกษาพฤติกรรมการแทรกซึมของคลอไรด์ (Chloride ingress) ในคอนกรีตเสริมเหล็ก และการเกิดคาบอเนชั่น (Carbonation) ที่มาจากสภาพแวดล้อมของโครงสร้าง

- ศึกษาการใช้งานโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างแบบจำลอง GiD Simulation และโปรแกรมที่ ใช้ในการวิเคราะห์ ATENA studio
- เลือกโมเดลของวัสดุที่นำมาประกอบเป็นแบบจำลองให้มีความเหมาะสมและสมจริงมาก ที่สุด ซึ่งข้อมูลที่นำเข้าเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ
- วิเคราะห์พฤติกรรมของโครงสร้างภายใต้แรงแบบสถิต ด้วยวิธีการไม่เชิงเส้นระเบียบวิธี ไฟไนท์เอลิเมนท์ และประเมิณโดยใช้ตัวแปรของปริมาณเหล็กเสริมตามมาตรฐาน PCI Design Handbook ในแต่ละข้อกำหนด ซึ่งควบคุมให้มีแนวโน้มพฤติกรรมการแตกร้าว เหมือนกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง
- ทำการนำเข้าข้อมูลการแทรกซึมคอลไรด์และคาบอเนชั่นภายหลังจากพิจารณา โครงสร้างที่สถานะการรับน้ำหนักใช้งานคงที่ และพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากการกัด กร่อนที่เหล็กเสริม
- ตรวจสอบและวัดผลการรับน้ำหนักบรรทุกของโครงสร้าง และพฤติกรรมการแตกร้าวที่ เกิดภายหลังจากเกิดความเสื่อมสภาพตามเวลาการใช้งาน

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 Strut and tie

The strut and tie method เป็นหลักการที่ถูกนำมาใช้เป็นอย่างแรกในการวิเคราะห์ความ ต้านทานแรงเฉือนของคานคอนกรีตเสริมเหล็ก (Mörsch, 1909) ลักษณะคานที่มีการรองรับ ความเครียดแบบไม่ต่อเนื่อง (Stress discontinuities) และสามารถบอกได้ถึงทิศทางของแรงภายใน ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีการใช้กันอย่างกว้างขวางในการทดสอบและออกแบบ สำหรับการ วิเคราะห์จะเป็นการคำนวณตามขอบเขตต่ำสุดของ Plastic Analysis โดยที่ทำการจำลองโครงข่าย ของความเครียด (Stresses) ภายในให้สมดุลกับแรงกระทำจากภายนอกและแต่ละชิ้นส่วนของ โครงข่ายที่จำลองขึ้นต้องรองรับไม่เกิน Plastic stress จากน้ำหนักบรรทุกประลัยของโครงสร้าง ซึ่ง คานปลายบาก (Dapped-End Beam) เป็นชิ้นส่วนของโครงสร้างที่รองรับความเครียดแบบไม่ ต่อเนื่องในช่วงส่วนปลายจึงเหมาะสมที่จะใช้หลักการวิเคราะห์ด้วยวิธีการนี้

คานปลายบากประกอบด้วยส่วนของโครงสร้างที่ไม่ต่อเนื่อง (Discontinuity Region, D-Region) และส่วน B-region หรือ Bernoulli's Region โดยที่การส่งถ่ายผ่านแรงระหว่างสองส่วนจะ เป็นไปตามหลักการ St-Venant's principle (Toupin, 1965) ซึ่งความกว้างของส่วน D-Region จะ ใช้ความยาวประมาณความลึกรวมของหน้าตัดตามรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 ลักษณะการแตกร้าวที่มีโอกาสเกิดขึ้นของคานคอนกรีตปลายบาก (Taliano, Yang et al.) หลากหลายวิธีการพยายามจำลองความเป็นไปได้ของโครงข่าย strut-and-tie ให้มีความ แม่นยำมากที่สุด (Schlaich et al., 1987) สำหรับโครงสร้างคานปลายบากสามารถจำแนกได้เป็น 3 กรณี ดังรูปที่ 2.2 เส้นปะนำเสนอแรงอัดในคอนกรีตและเส้นทึบเป็นแรงดึงที่กำหนดในเหล็กเสริม โดย ที่แต่ละกรณีจะแบ่งตามรูปแบบของเหล็กเสริม ได้แก่ การเสริมเหล็กที่มีทิศทางทแยงข้าง (Diagonal) เหล็กเสริมตั้งฉาก (Orthogonal) และเหล็กเสริมชนิดอื่นๆที่มีความซับซ้อนรวมกัน ในยุโรปจะนิยม เสริมเหล็กแบบทแยงข้าง (Diagonal reinforcement) เชื่อมต่อกันเพื่อถ่ายเทแรงกระจากส่วนปลาย บาก (Nib) ไปสู่หน้าตัดเต็มตัวอย่างดังรูปที่ 2.2a และในอเมริกาจะใช้เป็นการเพิ่มจำนวนเหล็กเสริม ตามยาว (Longitudinal reinforcement) เสริมจากส่วน nib ยาวไปจนระยะฝังในหน้าตัดเต็มที่ เพียงพอตามแบบจำลองรูปที่ 2.2b-d ในส่วนของกรณีที่มีการเสริมเหล็กที่มีความซับซ้อนแบบจำลอง จะเป็นตามรูปที่ 2.2e (Lees & Morley, 2018)

รูปที่ 2.2 Strut and tie models จำลองคอนกรีตเสริมเหล็กสำหรับคานปลายบาก : (a) diagonal model, (b) , (c) and (d) Orthogonal model, (e) combination type model. (Lees and Morley 2018)

ในการเลือกใช้ models ที่ใช้จำลองให้เลือกจากแบบรายละเอียดเหล็กเสริมที่มีความ ใกล้เคียงกับ tension ties มากที่สุด และ compressive strut สามารถจัดเรียงได้อย่างอิสระซึ่งควร ให้มีความเหมาะสมของมุมระหว่าง strut และ tie หรือองศาระหว่างมุมต้องมากพอเพื่อหลีกเลี่ยง ความไม่ต่อเนื่องของความเค้น (Strain incompatibilities) โดยที่ ACI318 (Committee, 2008) กำหนดขั้นต่ำไว้ที่ประมาณ 25° นอกจากนี้ยังกำหนดให้ชิ้นส่วน tie สามารถลากข้ามผ่านชิ้นส่วนอื่น ได้แต่ชิ้นส่วน strut ต้องลากผ่านจุดตัดเท่านั้น

2.2 การออกแบบคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบาก

ปัจจุบันการออกแบบคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบาก (Dapped-end Beam) จะใช้ มาตรฐานการออกแบบของ The Precast/Prestressed Concrete Institute (2010) ซึ่งในการ ออกแบบคานส่วนปลายบากบริเวณที่เป็นจุดสิ้นสุดนั้น ต้องพิจารณาให้คานมีความสามารถในการ รองรับการวิบัติจากหลายกรณีประกอบกันซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 5 รูปแบบ ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 ลักษณะการแตกร้าวที่มีโอกาสเกิดขึ้นของคานคอนกรีตปลายบาก

- 1) การวิบัติเนื่องจากแรงดัด (Cantilever Bending) ในบริเวณปลายบาก (Nib Flexure Crack)
- 2) การวิบัติเนื่องจากแรงเฉือนโดย (Direct Shear Crack) ระหว่างปลายบากและคาน
- การวิบัติเนื่องจากแรงดึงทแยงที่เริ่มจากมุมระหว่างปลายบากและคาน (Re-entrant Corner Crack)
- 4) การวิบัติเนื่องจากแรงดึงทแยงในบริเวณปลายบาก (Nib Inclined Crack)
- 5) การวิบัติเนื่องจากแรงดึงทแยงในคานหลัก (Diagonal Tension Crack)

ในการออกแบบหน้าตัดคานส่วนยื่นปลายบากที่มีการลดทอนหน้าตัดลง มีผลกระทบกับ ความแข็งแรงของคาน ซึ่งมีการพิจารณ์โดย Wang et al. (2005) เสนอว่าความสามารถในการรับ น้ำหนักบรรทุกจะเพิ่มขึ้นเมื่อลดอัตราส่วนระหว่างความยาวช่วงระยะแรงเฉือน (Shear span) ต่อ ความลึกหน้าตัดและส่วนปลายบากต้องมีความหนามากกว่า 0.45 เท่าของหน้าตัดเต็ม

Mattock and Chan (1979) ได้เสนอการออกแบบคานปลายบาก (Dapped-End Beam) ไว้เหมือนกับการออกแบบของคานยื่นหูช้างในเสา (Corbel) ซึ่งจะมีความแตกต่างกันเพียงคานปลาย บากจะมีเหล็กปลอกเชื่อมต่อระหว่างส่วนยื่นและส่วนหน้าตัดเต็มที่ช่วยในการรองรับแรงดึงที่พัฒนา มาจากแรงอัดกระทำทิศทางทแยงข้างแสดงดังรูปที่ 2.4 และได้ทำการทดสอบคานปลายบาก 8 ตัวอย่างทดสอบเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าการวิบัติที่เกิดขึ้นในคานส่วนยื่นจะเกิดบริเวณส่วนที่รองรับแรง เฉือน โดยรอยแตกที่พบจะเริ่มต้นที่บริเวณมุมของคานส่วนยื่น (Re-entrant) ไปตลอดจนสุดระยะ หน้าตัดเต็ม และพบถึงความสำคัญของเหล็กปลอกเสริมที่อยู่ระหว่างส่วนลดทอนหน้าตัดและหน้าตัด เต็ม (Hanger reinforcement) จะช่วยยึดเหนี่ยวแรงที่กระจายออกไปตามยาวได้ในกรณีที่มีปริมาณ เหล็กเสริมเพียงพอ

รูปที่ 2.4 แรงภายในที่เกิดขึ้นในระบบ Dapped-End Beam และ Corbel (Mattock and Chan 1979)

Clark and Thorogood (1988) ทำการทดสอบด้วยการใช้เหล็กเสริมชนิดทแยงข้าง (Diagonal reinforcement) ใส่ในขึ้นส่วนคานปลายบาก พบว่าเหล็กเสริมทแยงข้างเป็นอีกตัวแปร หนึ่งที่ช่วยในการพัฒนากำลังรับน้ำหนักบรรทุกได้อย่างดี และเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่มีการเสริม เหล็กทแยงข้างพฤติกรรมที่แสดงจะไม่เพียงแต่เกิดรอยแตกร้าวที่น้ำหนักบรรทุกน้อยแต่พบว่ารอย แตกร้าวที่เกิดขึ้นตอนต้นนั้นเป็นรอยร้าวที่กว้างกว่าอีกด้วย (Moreno-Martínez & Meli, 2014)

ในการจัดวางตำแหน่งของเหล็กปลอกเสริม (Hanger reinforcement) มีความสำคัญเช่นกัน โดยที่ Wang et al. (2005) แนะนำว่าระยะห่างจากจุดบากถึงเหล็กปลอกชิ้นแรกควรมีระยะ ประมาณ 40 มิลลิเมตร และจากการทดสอบ 15 ตัวอย่างโดย (Mata-Falcón et al., 2019) สามารถ สรุปได้ว่าการเพิ่มอัตราส่วนปริมาณเหล็กเสริมจาก 50 ถึง 100% ทำให้ความแข็งแรงของคานปลาย บากเพิ่มขึ้นประมาณ 15-60%

การออกแบบเหล็กเสริมของคานปลายบาก Dapped-End Beam ที่ใช้ในปัจจุบันจะเป็นตาม มาตรฐานของ The Precast/Prestressed Concrete Institute (2010) โดยมีรายละเอียดเหล็ก เสริมแสดงตามรูปที่ 2.5 ในการออกแบบนี้จะใช้หลักการของทฤษฎีแรงเฉือนและความเสียดทานของ แรงเฉือน (Shear Friction Theory) ร่วมกับสมดุลแรงที่กระทำตั้งฉากกับรอยแตกร้าวที่กล่าวไว้ ข้างต้น ในแต่ละกรณีของการแตกร้าวที่เกิดขึ้นจะมีการออกแบบเพื่อต้านทานเป็นกรณีเหล็กเสริม ดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.5 รายละเอียดเหล็กเสริมตามข้อกำหนดของ PCI (2010)

 เหล็กเสริม Nib Flexural Reinforcement (A_s) จะช่วยต้านทานแรงดึงตามแนวราบและแรง ดัดที่เกิดระหว่างช่วงส่วนยื่นกับส่วนหน้าตัดเต็ม ป้องกันการแตกร้าวชนิดทแยงที่เกิดบริเวณหน้า ตัดเต็มเริ่มต้นจากมุมล่างสุดของคานในข้อ 5) แสดงในรูปที่ 2.3 และกำหนดให้มีความยาวอย่าง น้อยเท่ากับระยะฝังยึดของเหล็กเสริม (l_d) ปริมาณเหล็กเสริมสามารถคำนวณได้จากสมการที่

$$A_{s} = \frac{1}{\phi f_{y}} \left[V_{u} \left(\frac{a}{d} \right) + N_{u} \left(\frac{h}{d} \right) \right]$$
(2-1)

- โดยที่ N_u คือ แรงปฏิกิริยาในแนวราบที่ฐานรองรับมีค่าเท่ากับ $0.2V_{u(sustained)}$
  - $f_{
    m v}$ คือ กำลังต้านทานแรงดึงที่จุดครากของเหล็กเสริม A_s
  - aคือ ระยะระหว่างแรงปฏิกิริยา (V_u) กับตำแหน่งกึ่งกลางของเหล็กเสริม A_{sh}
  - dคือ ระยะจากผิวบนของหน้าตัดคานถึงตำแหน่งกึ่งกลางของเหล็กเสริม A_s
  - *h* คือ ความลึกของส่วนยื่นของคานปลายบาก

- เหล็กเสริม Direct Shear (A_h) ต้านทานรอยแตกร้าวทิศทางตั้งตรงที่เริ่มต้นจากบริเวณมุมตาม
   ข้อที่ 2) ในรูปที่ 2.3 โดยที่ใช้การคำนวณออกแบบร่วมกับเหล็กเสริม (A_s) ตามสมการที่ 2-2

$$A_{h} = 0.5 \left[A_{s} - \frac{N_{u}}{\phi f_{y}} \right]$$
(2-2)
โดยที่
$$A_{s} = \frac{2V_{u}}{3\phi f_{y}\mu_{e}} + \frac{N_{u}}{\phi f_{y}}$$
$$\mu_{e} = \frac{\phi 1000\lambda bh\mu}{V_{u}}$$

- λ คือ ตัวคูณปรับค่าเนื่องจากผลของความหนาแน่นของคอนกรีต มีค่าเท่า 1 สำหรับคอนกรีตความหนาแน่นปกติ
- μ คือ สัมประสิทธิ์ความเสียดทานแรงเฉือน (1.4λ)
- f_y คือ กำลังต้านทานแรงดึงที่จุดครากของเหล็กเสริม A_h และ A_s
- เหล็กเสริม (A_{sh}) ป้องกันการแตกร้าวบริเวณมุมของปลายยื่น (Re-entrant Corner) ตามข้อที่
   ในรูปที่ 2.3 โดยที่ต้องมีเหล็กเสริม A'_{sh} เป็นสมอยึดตามแนวราบและต้องมีปริมาณอย่างน้อย
   เท่ากับ A_{sh} และความยาวกำหนดเท่ากับระยะยึดฝัง (l_d) ตามรูปที่ 2.5 สามารถคำนวณได้จาก สมการที่ 2-3

$$A_{sh} = \frac{V_u}{\phi f_y} \tag{2-3}$$

- โดยที่ V_u คือ แรงปฏิกิริยาที่ตั้งฉากกับ Dapped-End Beam
  - f_y คือ กำลังต้านทานแรงดึงที่จุดครากของเหล็กเสริม A_{sh}

4) เหล็กเสริม (A_{v}) ป้องกันการแตกร้าวเนื่องจากแรงดึงทแยงเฉพาะจุดในส่วนปลายยื่น (Local Nib portion) สามารถคำนวณปริมาณเหล็กเสริมได้จากสมการ 2-4

$$A_{\nu} = \frac{1}{2f_{\nu}} \left[\frac{V_u}{\phi} - 0.17bd\lambda \sqrt{f'_c} \right]$$
(2-4)

โดยที่

- f_{y} คือ กำลังต้านทานแรงดึงที่จุดครากของเหล็กเสริม A_{v}
- b คือ ความกว้างของหน้าตัด Dapped-End Beam
- dคือ ระยะจากผิวบนของหน้าตัดคานถึงตำแหน่งกึ่งกลางเหล็กเสริม A_s
- $\sqrt{f'_c}$ คือ กำลังต้านทานแรงอัดประลัยของอคนกรีต
- λ คือ ตัวคูณปรับค่าเนื่องจากผลของความหนาแน่นของคอนกรีต มีค่าเท่า 1 สำหรับคอนกรีตความหนาแน่นปกติ

2.3 การวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์

ในขณะที่การทดสอบและทดลองเป็นวิธีการที่ดีในระดับหนึ่งสำหรับการจำลองปัญหาที่ เกิดขึ้นตามจริง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดคือมีราคาแพงและใช้เวลานานเพื่อจะได้ผลลัพธ์ตามความคาดหมาย และมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับขนาดและจำนวนตัวอย่างทดสอบที่สามารถใช้ได้ ดังนั้นการนำ หลักการวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ (Finite Element Analysis: FEA) มาปรับใช้กับ การทดสอบเหล่านี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมและสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งในปัจจุบันการ พัฒนาของโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ FEA เติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นที่ ยอมรับ สามารถคำนวณปัญหาทางวิศวกรรมที่มีความซับซ้อนในระดับความแม่นยำสูงมากกว่าที่ มนุษย์สามารถทำได้

ยืนยันโดย Boothman et al. (2008) ใช้ข้อมูลจากการทดสอบทำการจำลองคานคอนกรีต ปลายบากโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบไม่เชิงเส้นระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ (Nonlinear finite element analyses: NLFEA) ได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและเหมาะสมแต่มีข้อจำกัดคือ model ที่ได้ สามารถนำไปปรับปรุงใช้ได้กับชิ้นส่วนอื่นที่มีขนาดหน้าตัดและลักษณะการรับแรงกระทำที่คล้ายกัน เท่านั้น Mitchell et al. (2011) ใช้ NLFEA จำลองการเสื่อมสภาพของคอนกรีตที่เพิ่มขึ้นของสะพาน The De la Concorde Overpass ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ทำให้สามารถอธิบายถึงสาเหตุของการวิบัติที่ เกิดขึ้นได้

Chijiwa et al. (2020) ได้ทำการวิเคราะห์การกัดกร่อนที่เหล็กเสริม (Reinforcement corrosion) สำหรับคานปลายบากซึ่งส่งผลกระทบแรงยึดเหนี่ยวระหว่างคอนกรีตและเหล็กเสริม (Bond Strength) จากวิธีการ NLFEA ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าความเสื่อมสภาพของคอนกรีตเสริม เหล็กบริเวณมุมคานปลายบาก (Re-entrant corner) มีผลต่อการตอบสนองโครงสร้างอย่างมี นัยสำคัญ ทำให้สามารถประเมิณถึงความเสียหายได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมแบบไม่เชิงเส้นของ Dapped-End Beam จะใช้โปรแกรม ATENA-science ที่สามารถกำหนดแบบจำลองของวัสดุได้ตามความต้องการทั้ง พฤติกรรมการ ตอบสนองของคอนกรีตภายใต้แรงกระทำ ความยึดเหนี่ยวระหว่างคอนกรีตและเหล็กเสริม ความคืบ และความเสื่อมสภาพของคอนกรีต โดยที่โปรแกรมจะแบ่งเป็นส่วน pre-processing และ postprocessing ในขั้นตอนก่อนการประมวลผลจะใช้โปรแกรม GiD ในการกำหนดคุณสมบัติ ส่วนประกอบของโครงสร้างและใช้ในการจำลอง models โดยที่สามารถทำการแบ่งชิ้นส่วนออกเป็น เอลิเมนท์ย่อยได้ (finite element mesh) เมื่อทำการรันซอฟต์แวร์เพื่อคำนวณ ข้อมูลที่จำลองจะถูก นำเข้าในโปรแกรมของ ATENA studio เพื่อทำการวิเคราะห์ NLFEA ต่อไป

2.3.1. แบบจำลองคอนกรีต

การวิเคราะห์พฤติกรรมไม่เชิงเส้นของคอนกรีตใน ATENA จะใช้ fracture-plastic model (Červenka & Papanikolaou, 2008) ประกอบด้วยทฤษฎีเชิงกลของการแตกหัก (Fracture mechanics theory) เสนอพฤติกรรมการรับแรงดึงในคอนกรีตและทฤษฎีพลาสติก (Plasticity theory) เสนอพฤติกรรมรับแรงอัด ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นและความเครียด ได้ดังรูปที่ 2.6 และแบบจำลองวัสดุคอนกรีตในโปรแกรม ATENA ได้พิจารณาถึงการวิบัติภายใต้แรง กระทำสองแนวแกนอีกด้วย (Biaxial Failure) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นในแต่ละแนวแกน เป็นไปตามแบบจำลองของ Kupfer and Gerstle (1973) ดังแสดงในรูปที่ 2.7

ในแบบจำลองการแตกหักจะปรับใช้ทฤษฎี Rankine failure criterion เพื่อพิจารณารอย แตกร้าวที่เกิดเริ่มต้น (initiation crack) โดยสมมติว่าการแตกร้าวจะเริ่มเกิดขึ้นเมื่อค่า Maximum principal stress เพิ่มขึ้นจนถึงกำลังรับแรงดึงสูงสุดของวัสดุที่พิจารณา ซึ่งสามารถบอกได้ถึงการ ตอบสนองของคอนกรีตขณะหลังการเกิดรอยแตกร้าวดังรูปที่ 2.8 มาจากแบบจำลอง Softening law โดยประกอบกับใช้ความกว้างของรอยแตกร้าว (crack opening displacement, w) และพลังงาน แตกหัก (Fracture energy, G_f) จะเป็นความสัมพันธ์ที่เสนอโดย Hordijk (1991) ดังสมการ 2-5

รูปที่ 2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นกับความเครียดของคอนกรีตภายใต้การรับแรงดึงและแรงอัด

รูปที่ 2.7 แบบจำลองความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นสองแนวแกนตามแบบจำลองของ (Kupfer and Gerstle 1973)

รูปที่ 2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงดึงกับรอยแตกร้าว (Červenka and Papanikolaou 2008)

$$\frac{\sigma_t}{f_t} = \left(1 + \left(c_1 \frac{w}{w_c}\right)^3\right) exp\left(-c_2 \frac{w}{w_c}\right) - \frac{w}{w_c}(1 + c_1^3) exp(-c_2)$$
(2-5)

$$f_t = 0.24 f_{cu}^{\overline{3}} \tag{2-5.1}$$

$$w = \varepsilon_t L_t \tag{2-5.2}$$

$$w_c = 5.14 \frac{G_f}{f_t}$$
(2-5.3)

$$G_F = G_{F0} \left(\frac{f'_c}{10}\right)^{0.7}$$
(2-5.4)

โดยที่

 f_t

w คือ ความกว้างรอยแตกร้าว (mm)

คือ กำลังรับแรงดึงคอนกรีต (MPa)

 w_c 🕛 คือ ความกว้างรอยแตกร้าวเมื่อความเครียดเท่ากับศูนย์ (mm)

G_F คือ Fracture energy (N/m)

 G_{F0} คือ base values of fracture energy (N/m) ขึ้นอยู่กับขนาดใหญ่สุดของ มวลรวมตาม CEB-FIP 90 Béton (1993)

สำหรับการจำลองพฤติกรรมการตอบสนองของคอนกรีตต่อแรงอัดจะใช้ทฤษฎี Menétry-William failure plasticity model (Červenka & Papanikolaou, 2008) ตามรูปที่ 2.9 ภายใต้ การรองรับแรงของคอนกรีตแบบหลายแกน ในการจำลองผิวหน้าของการแตกหักจะไม่ถูกควบคุมและ สามารถเคลื่อนที่ได้ขึ้นอยู่กับค่าของ strain ที่เกิดขึ้น

รูปที่ 2.9 พฤติกรรมของคอนกรีตภายใต้แรงอัด (Červenka and Papanikolaou 2008)

2.3.2. แบบจำลองเหล็กเสริม

แบบจำลองการรับแรงดึงของเหล็กเสริมคอนกรีตในโปรแกรม ATENA มีด้วยกันสองรูปแบบ หลักสำหรับการวิเคราะห์โครงสร้างภายใต้แรงกระทำแบบสถิตคือ Bilinear Law และ Multi-line Law แสดงตามรูปที่ 2.10 และ 2.11

แบบจำลองที่มีความสัมพันธ์แบบ Bilinear Law สามารถแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างความเค้น และความเครียดได้เป็นสองช่วง ช่วงแรกเหล็กเสริมจะมีพฤติกรรมแบบยืดหยุ่นเชิงเส้น ซึ่งจะมีค่า โมดูลัสยืดหยุ่นเท่ากับ E_s และช่วงที่สองจะเป็นพฤติกรรมหลังจากที่กำลังของเหล็กเสริมมีค่าเกิน กำลังต้านทานแรงดึงที่จุดครากแล้ว โดยจะมีค่าโมดูลัสยืดหยุ่นเท่ากับ E_{sh} และ $E_{sh} = 0$ เมื่อ กำหนดให้เหล็กเสริมมีพฤติกรรมแบบ Perfectly Plastic

ในส่วนของพฤติกรรมแบบ Multi-Line Law นั้นจะแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นและ ความเครียดออกเป็น 4 ช่วง คือ Elastic State (0-1), Yield Plateau (1-2), Hardening (2-3) และ Fracture (3-4)

รูปที่ 2.10 ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นและความเครียดของเหล็กเสริมแบบ Bilinear Law

2.3.3. แบบจำลองความยึดเหนี่ยวของคอนกรีตเสริมเหล็ก

คุณสมบัติพื้นฐานของแบบจำลองความยึดเหนียวของคอนกรีตเสริมเหล็ก (Reinforcement bond models) เสนอความสัมพันธ์ bond-slip ที่ประกอบด้วยความแข็งแรงความยึดเหนี่ยว (bond strength, τ_b) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับค่าการไถลระหว่างเหล็กเสริมและคอนกรีตที่ยึดหน่วงรอบๆ ใน ATENA จะมีให้เลือกใช้อยู่ 3 แบบจำลอง คือ CEB-FIB model code 1990, slip Law by Bigaj และ แบบจำลองที่กำหนดเองได้ สำหรับสองแบบจำลองแรกจะใช้ข้อมูลจากกำลังรับแรงอัดสูงสุดของ คอนกรีต ขนาดและชนิดของเหล็กเสริม

ตารางที่ 2.1 พารามิเตอร์ใช้จำลองความสัมพันธ์ bond strength-slip สำหรับเหล็กข้ออ้อย

	2	3	4	5	
Value	Unconfined	d concrete*	Confined concrete**		
	Bond cc	onditions	Bond conditions		
	Good	All other cases	Good All other cas		
<i>s</i> ₁	0.6 mm	0.6 mm	1.0 mm		
<i>s</i> ₂	0.6 mm	0.6 mm	3.0 mm		
<i>S</i> ₃	1.0 mm	2.5 mm	clear rib spacing		

α	0.	.4	0.4		
$ au_{max}$	$2.0\sqrt{f_c} \qquad 1.0\sqrt{f_c}$		$2.5\sqrt{f_c}$	$1.25\sqrt{f_c}$	
$ au_f$	0.15	$ au_{max}$	$0.40 au_{max}$		

*Failure by splitting concrete

**Failure by shearing of the concrete between the ribs

a		9	ດຊິຍິດ		ູ	6				ູ	ಷ
ตารางท	22	พาราาแต	าอร <i>่</i> ชุล	าลองควาง	าสาเพา	ปก	hond	streng	th_clin	สาหร	າມາາລວບ
VII OINVI	2.2	11 10 10101	10 9 9 0 0	1610 111 9 19	1010111	60	DOLIC	SUCIS	ui sup	61 1 1 1 9	

Values	Cold dra	awn wire	Hot rolled bars		
	Bond co	onditions	Bond conditions		
	Good All other cases		Good	All other cases	
$s_1 = s_2 = s_3$	0.01	mm	0.01 mm		
α	0.5		0.5		
$\tau_{max} = \tau_f$	$0.1\sqrt{f_c}$	$0.1\sqrt{f_c}$ $0.05\sqrt{f_c}$		$0.15\sqrt{f_c}$	

รูปที่ 2.13 Bond law by BIGAJ 1999

แบบจำลองที่สองเสนอโดย Eligehausen and Bigaj-van Vliet (1999) ในการจำลอง คุณภาพของความยึดเหนี่ยวระหว่างเหล็กเสริมและคนกรีตจะขึ้นอยู่กับกำลังอัดของก้อนคอนกรีต ตัวอย่างทรงลูกบาศก์ (concrete cubic compressive strength, *f*'_{cu}) และรัศมีของเหล็กเสริม (*D*) เป็นความสัมพันธ์ตามรูปที่ 2.13 โดยที่แต่ละส่วนของเส้นที่กำหนดขึ้นมาจากการกำหนด 4 จุดใน แต่ละกรณีตามตารางที่ 2.3

Concrete	Bond		Point 1	Point 2	Point 3	Point 4
Туре	quality					
$f'_{c} < 60$	Excellent	s/D	0.000	0.020	0.044	0.480
		$\tau_b/\sqrt{0.8f'_{cu}}$	0.500	3.000	0.700	0.000
	Good	s/D	0.000	0.030	0.047	0.480
		$\tau_b/\sqrt{0.8f'_{cu}}$	0.500	2.000	0.700	0.000
	Bad	s/D	0.000	0.040	0.047	0.480
		$\tau_b/\sqrt{0.8f'_{cu}}$	0.500	1.000	0.700	0.000
$f'_{c} > 60$	Excellent	s/D	0.000	0.012	0.030	0.340
		$\tau_b/\sqrt{0.88f'_{cu}}$	0.600	2.500	0.900	0.000
	Good	s/D	0.000	0.020	0.030	0.340
		$\tau_b/\sqrt{0.88f'_{cu}}$	0.600	1.900	0.900	0.000
	Bad	s/D	0.000	0.025	0.030	0.340
		$\tau_b/\sqrt{0.88f'_{cu}}$	0.600	1.100	0.900	0.000

ตารางที่ 2.3 พารามิเตอร์ใช้จำลองความสัมพันธ์ bond strength-slip สำหรับเหล็กข้ออ้อย

2.3.4. ชนิดของเอลิเมนท์ในการสร้างแบบจำลอง

รูปแบบของเอลิเมนท์ที่ใช้ในการทำแบบจำลองไฟไนท์เอลิเมนท์จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ โครงสร้างที่จะทำการพิจารณา โดยที่ชนิดของเอลิเมนท์หลักๆด้วยกัน 3 ชนิด ได้แก่ เอลิเมนท์ 1 มิติ เช่น Truss-Beam Element, Line Element เอลิเมนท์ 2 มิติ เช่น 2D Plane Stresses-Strain, Triangular, 2D Quadrilateral เอลิเมนท์ 3 มิติ เช่น 3D Solid Element (4 to Nodes) เป็นต้น

2.3.4.1.เอลิเมนท์ 1 มิติ

เอลิเมนท์ 1 มิติส่วนมากจะประกอบด้วย 2 จุดต่อ (Node) ดังแสดงในรูปที่ 2.14 เอ ลิเมนท์นี้เหมาะสำหรับจำลองชิ้นส่วนทางโครงสร้างในลักษณะที่เป็นแนวยาว เช่น คานหรือ ชิ้นส่วนของเหล็กเสริมและมีลักษณะเป็นท่อน และได้มีการรับน้ำหนักตามทิศทางตาม แนวแกนจึงจะเหมาะสม ในอีกแง่หนึ่งคานที่รับน้ำหนักลักษณะเป็น Frame สามารถทำได้ โดยการคำนึงถึงแรงตามแนวแกนและโมเมนท์แรงดัดรวมกัน ตามหลักการวิเคราะห์ Matrix method of structural mechanics (Cook, 2007)

รูปที่ 2.14 ตัวอย่างเอลิเมนท์ 1 มิติในระนาบ 2 มิติในโปรแกรม ATENA (Červenka, Jendele et al. 2013)

2.3.4.2.เอลิเมนท์ 2 มิติ

เอลิเมนท์ 2 มิติ โดยทั่วไปได้แก่ Plane stress, Plane strain, Shell, Axisymmetric solid, Geogrid 2D, Gauging shell elements ปกติแล้วเอลิเมนท์ 2 มิติ จะมีที่เป็นรูปร่างเป็นเอลิเมนท์สามเหลี่ยมประกอบด้วย 3 จุดคือ 1, 2, 3 ดังรูปที่ 2.15.1 เอลิ เมนท์ลักษณะนี้เรียกว่า constant-strain triangle (CST) เพราะเป็นการวิเคราะห์ ความเครียดที่ใช้การกระจัดเชิงเส้นในรูปของความเค้นที่คงที่ (Cook, 2007) CST เอลิเมนท์ จะมีข้อจำกัดคือเป็นเอลิเมนท์ที่ถูกยึดตรึงไว้ 3 จุดทำให้ชิ้นส่วนย่อยมีความแข็งเกินไป เพื่อ เพิ่มความแม่นยำให้การจำลองสามารถเพิ่มจุดเป็น 6 node คือเพิ่มจุด 4, 5, 6 ในรูปที่ 2.15.1 บริเวณกึ่งกลางของแต่ละเอลิเมนท์และจะมีชื่อเรียกว่า linear strain triangles (LST) หรือ quadratic triangles และอีกเอลิเมนท์หนึ่งคือมี 4 จุด rectangular element (Q4) ตามรูปที่ 2.15.2 เป็นเอลิเมนท์ที่สามารถจำลองได้ง่ายแต่ไม่เหมาะสมกับรูปทรงที่มี ขอบเขตเอียงซึ่งสามารถทำการเพิ่มจุดบริเวณกึ่งกลางของแต่ละเอลิเมนท์ได้เช่นกัน

รูปที่ 2.15 ตัวอย่างเอลิเมนท์ 2 มิติ 1) triangle element 2) rectangular element (Červenka, Jendele et al. 2013)
2.3.4.3.ເວລີເມนท์ 3 ມືຫື

ในการจำลองเอลิเมนท์ลักษณะ 3 มิติควรที่จะทำการจำลองโดยใช้คอมพิวเตอร์ใน การสร้างขึ้นเนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำนานและมีขั้นตอนที่ซับซ้อน อีกทั้งในขั้นตอนการ วิเคราะห์ยังจำเป็นต้องใช้เวลามากกว่าการจำลองแบบ 2 มิติ จะการเลือกใช้เอลิเมนท์ 3 มิติ เมื่อขึ้นส่วนโครงสร้างที่ต้องการวิเคราะห์มีรูปร่างซับซ้อนกว่าที่เอลิเมนท์ 2 มิติสามารถทำได้ จะทำให้การวิเคราะห์เสมือนจริงมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างของเอลิเมนท์ 3 มิติ คือ ขึ้นส่วนทรงสี่ หน้า (4 node tetrahedron), ทรงปีรามิด (5 node pyramid), ทรงสีเหลี่ยม (8 node rectangular), ทรงไอไซพาราเมตริก (8 node hexahedral Isoparametric) แสดงดังรูปที่ 2.16(a-d) ตามลำดับ

รูปที่ 2.16 ตัวอย่างการจำลองเอลิเมนท์ 3 มิติ

2.4 ความเสื่อมสภาพของคอนกรีตเสริมเหล็กภายใต้การกัดกร่อนที่เหล็กเสริม

การถูกกัดกร่อนที่เหล็กเสริมในคอนกรีต (Reinforcement corrosion) เนื่องจากการแทรก ซึมของคลอไรด์ (Chloride ingress) และคาบอเนชั่น (Carbonation) เป็น 2 กรณีที่ถูกพิจารณาว่า สร้างความเสียหายต่อคอนกรีตเสริมโครงสร้างอย่างมากที่สุด (Tang et al., 2015) โดยทั่วไปจะทำให้ ความสามารถในการรับน้ำหนักบรรทุกใช้งานและความทนทานลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่ออายุการใช้ งานของโครงสร้าง โครงสร้างที่มักพบการแทรกซึมจากคอลไรด์ ได้แก่ สะพานหรือถนนที่มีการเกลือ ทำละลายหิมะ เกลือจากน้ำทะเลหรือบริเวณใกล้ชายฝั่งหรือในแม้แต่ในโครงสร้างที่มีคลอไรด์เป็น ส่วนผสมอยู่ตั้งแต่ต้น โดยการกระจายตัวของคลอไรด์จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยทั้งสภาพแวดล้อม เช่น ระยะคอนกรีตหุ้มเหล็ก ชนิดของวัสดุยึดเหนี่ยวมวลรวม อัตราส่วนผสมซีเมนต์ต่อน้ำ และอื่นๆ (Kwon et al., 2009; Liu & Weyers, 1998)

ในการสังเกตจุดเริ่มต้นของการกัดกร่อนจะนับตั้งแต่เมื่อความเข้มข้นของคลอไรด์เกิดกว่าค่า วิกฤตโดยที่กำหนดไว้ที่ 0.6% ของมวลวัสดุประสาน (CEB-FIP, 2010) และในมาตรฐาน มยผ(1332-55) กำหนดค่าวิกฤตไว้ที่ 0.45% ของมวลวัสดุประสาน ในช่วงเวลาเริ่มต้น (t_i) ในกราฟรูปที่ 2.17 เหล็กเสริมจะยังไม่มีการผุกร่อน หลังจากช่วงเริ่มต้นจะเป็นช่วง (t_p) คือระยะการเกิดขึ้นของการผุ กร่อน เมื่อเหล็กเสริมสึกกร่อนและเกิดการกัดกร่อนจากคลอไรด์ และในช่วงเวลา (t_{cr}), (t_{sp}) แสดงถึงความสัมพันธ์ของการแตกร้าวและหลุดร่อนของคอนกรีตซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความลึกของ การกัดกร่อน $x_{corr,cr}$, $x_{corr,sp}$ ไปจนจุดที่สูญเสียกำลังรับน้ำหนักบรรทุกใช้งานไป (Hájková et al., 2018)

รูปที่ 2.17 ช่วงเวลาที่เกิดความเสื่อมสภาพจากการกัดกร่อน (Hájková, Šmilauer et al. 2018)

ในการทำนายปริมาณความเข้มข้นของคลอไรด์ที่แทรกซึมมีด้วยกันหลายแบบจำลอง ซึ่ง แบบจำลองของ The Mejlbro-Poulsens model (Poulsen & Mejlbro, 2010) สมมติให้ความ เข้มข้นคลอไรด์มีการกระจายตัวออกไปโดยรอบ ซึ่งจะขึ้นกับตัวแปรของเวลาและสัมประสิทธิ์การ กระจายตัว และแบบจำลองของ Kwon and Na (2011) ได้เพิ่มการพิจารณาผลกระทบจากรอย แตกร้าวที่มีส่วนในการเร่งให้การแทรกซึมเกิดได้เร็วขึ้น แบบจำลองของพวกเขาแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญมาก คือเมื่อทดสอบกรณีให้มีรอยแตกร้าวเริ่มต้น 0.3 มิลลิเมตร อาจทำให้เกิดการเริ่มต้น การผุกร่อนเร็วขึ้นถึง 5 เท่าเมื่อเทียบกับคอนกรีตเริ่มต้นที่ไม่มีรอยแตกร้าว (Smilauer et al., 2013) การรวมแบบจำลองของ Kwon and Na (2011) และแบบจำลองของ Liu and Weyers (1998) จะสามารถนำมาใช้พิจารณาช่วงการเริ่มต้นของการแตกร้าวไปจนถึงระยะการแพร่กระจาย การผุกร่อน ตามแบบจำลองที่รวมกันนี้จะช่วยทำทายรูปแบบการกัดกร่อนโดยคลอไรด์ ซึ่งทำให้เกิด การแตกร้าวและผุกร่อน รวมไปถึงการลดลงของพื้นที่หน้าตัดเหล็กเสริม ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถ ในการรับน้ำหนักและความน่าเชื่อถือของโครงสร้างนั้นๆ

2.4.1. คลอไรด์แทรกซึม

x

สำหรับการวิเคราะห์ปริมาณความเข้มข้นของคลอไรด์จะใช้หลักการแพร่กระจายแบบทิศทาง 1 มิติโดยที่เริ่มต้นด้วยปริมาณคลอไรด์เท่ากับศูนย์สามารถคำนวณความเข้มข้นของคลอไรด์ (chloride concentration: *C*(*x*, *t*)) ตามเวลาและระยะห่างจากผิวคอนกรีตได้จากสมการที่ 2-7

$$C(x,t) = C_s \left(1 - erf \frac{x}{2\sqrt{D_m(t) \cdot f(w) \cdot t}} \right)$$
(2-7)

$$f(w) = 31.61w^2 + 4.73w + 1 \tag{2-7.1}$$

โดยที่

คือ ระยะจากผิวคอนกรีต (m)

 C_s คือ ความเข้มข้นของคลอไรด์ที่ผิวของคอกรีต (kg/m^3)

  $D_m(t)$ คือ ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์การกระจายตัวตามเวลา (m^2/s)

 f(w) คือ ตัวคูณเร่งกระบวนการแพร่กระจายโดยความกว้างรอยแตกร้าว w

 (mm) (Kwon et al., 2009)

กรณีเมื่อสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายมีการลดลงตามกาลเวลาพิจารณาได้ตามสมการที่ 2-8

$$D(t) = D_{ref} \left(\frac{t_{ref}}{t}\right)^m \tag{2-8}$$

โดยที่ m คือ อัตราการเสือมจะมีรูปแบบเป็นเอกซ์โพเนนเชียลจาก Model Code 2010 (CEB-FIP, 2010) ถ้ากรณี m = 0 สัมประสิทธิ์การแพร่กระจายจะเป็นค่าคงที่คือ $D(t) = D_{ref}$ ตาม แบบจำลองของ *Collepardi* (1972) เป็นสมมติฐานที่ให้ไว้จะมีความปลอดภัยสูง เนื่องด้วยการ พิจารณาการแพร่ควรขึ้นอยู่กับความแตกต่างของความเข้มข้นคลอไรด์ระหว่างผิวคอนกรีตกับจุด ภายในคอนกรีต เมื่อจุดภายในมีความเข้มข้นเพิ่มขึ้นการแทรกซึมของคลอไรด์สำหรับการแพร่จะมี แนวโน้มลดลงตามสมการที่ 2-9

$$D_m(t) = \frac{1}{t} \int_0^t D_{ref} \left(\frac{t_{ref}}{\tau}\right)^m d\tau = \frac{D_{ref}}{1-m} \left(\frac{t_{ref}}{\tau}\right)^m, \ t < t_R$$
(2-9.1)

$$D_m(t) = D_{ref} \left[1 + \frac{t_R}{t} \left(\frac{m}{1-m} \right) \right] \left(\frac{t_{ref}}{\tau} \right)^m, \ t \ge t_R$$
(2-9.2)

โดยที่

 D_{ref} คือ สัมประสิทธิ์การกระจายก่อนพิจารณาการเสื่อมถอย (m^2/s)

- t_{ref} คือ เวลาที่ต้องการพิจารณาสัมประสิทธิ์การกระจาย
- *t_R* คือ เวลาที่พิจารณาเมื่อสัมประสิทธิ์การกระจายมีแนวโน้มเริ่มคงที่โดยปกติ
   จะใช้เวลา 30 ปี (*Thomas & Bentz,* 2001)

จากข้อมูลผลทดสอบสำหรับคอนกรีตผิวสัมผัสละอองน้ำเป็นเวลา 10 ปีให้ผลที่มีความ แม่นยำ (Luping & Utgenannt, 2007) ตามรูปที่ 2.18 สรุปผลลัพธ์จากข้อมูลจากการทดสอบ สามารถบอกได้ถึงค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวซึ่งจะขึ้นอยู่กับอัตราส่วนผสมน้ำต่อวัสดุเชื่อมประสาน

จุหาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.18 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวสำหรับซีเมนต์ประเภทต่างๆในเวลา 10 ปีที่ผิวคอนกรีต สัมผัสละอองน้ำ (Luping & Utgenannt, 2007)

2.4.2. ความเสื่อมสภาพจากการเกิดปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่นและคลอไรด์แทรกซึม

เมื่อคอนกรีตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต้องเผชิญ กับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์จะแพร่เข้าไปในคอนกรีตและทำปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่น ซึ่งทำให้ความสามารถ ของคอนกรีตในการป้องกันการเกิดสนิมของเหล็กเสริมลดลงจนทำให้เหล็กเสริมเกิดสนิมได้ มยผ. (1332-55) ตัวอย่างของสภาพแวดล้อมที่มีคาร์บอนเนชั่น เช่น โครงสร้างไหนที่จอดรถ โครงสร้างริม ถนนหรือใต้สะพานบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น โครงสร้างใต้สะพานที่เผชิญกับเขม่าควันต่างๆ ตลอดจนในอาคารที่มีผู้คนอยู่มาก เป็นต้น

อัตราการกัดกร่อนสำหรับปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่น ขึ้นอยู่กับปริมาณ ความหนาแน่น กระแสไฟฟ้ากัดกร่อน *i_{corr}* ซึ่งจะอยู่ในช่วงระหว่าง 0.1-10 (การกัดกร่อนที่มีความคงตัวไปจนถึงการ กัดกร่อนแบบมีความเข้มข้นสูง) และจะขึ้นอยู่กับปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ของคอนกรีต (Page, 1992) การจำลองเพื่อทำนายปริมาณของการกัดกร่อนที่เกิดขึ้นในเหล็กเสริมตลอดในช่วงเวลากการ แพร่กระจาย อัตราการเกิดการกัดกร่อนจะเป็นไปตามกฎของ Faraday (Rodriguez et al., 2018) สามารถคำนวณได้จากสมการที่ 2-10

$$\dot{x}_{corr}(t) = 0.0116i_{corr}(t)$$
 (2-10)

โดยที่ x_{corr} คือ ค่าเฉลี่ยอัตราการเกิดการกัดกร่อนทิศทางเป็นรัศมีวงกลม (μm/year)

*i*_{corr} คือ ความหนาแน่นกระแสไฟฟ้ากัดกร่อน (μA/cm²)

t คือ เวลาที่ใช้ในการคำนวณเริ่มนับหลังจากเมื่อเกิดคาร์บอนเนชั่นและมีการ กัดกร่อน (years)

สำหรับการประเมิณความลึกของการกัดกร่อนในการแพร่กระจายแบบ 1 มิติสามารถทำได้ โดยการหาปริพันธ์จากสมการที่ 2-10 และเป็นไปตามสมการที่ 2-11

$$x_{corr}(t) = \int_{t_{ini}}^{t} 0.0116i_{corr}(t)R_{corr}dt$$
 (2-11)

$$R_{corr} = 1$$
 : Carbonation (2-11.1)

$$R_{corr} = \langle 2; 4 \rangle$$
 : Chloride ingress (2-11.2)

โดยที่ x_{corr} คือ ปริมาณการเกิดการกัดกร่อนทิศทางเป็นรัศมีวงกลม (mm) C (mm) R_{corr} คือ พารามิเตอร์ที่ขึ้นอยู่กับชนิดของการกัดกร่อน (Gonzalez et al.,

R_{corr}คอ พารามเตอรทขนอยูกบชนดของการกดกรอน (Gonzalez et 1995)

การกัดกร่อนที่ส่งผลต่อขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเหล็กเส้นสามารถคำนวณได้จากสมการที่

2-11

$$d(t) = d_{ini} - \psi 2x_{corr}(t) \tag{2-11}$$

โดยที่ x_{corr} คือ ปริมาณการเกิดการกัดกร่อนทิศทางเป็นรัศมีวงกลม (mm)

- t คือ เวลาที่ใช้ในการคำนวณเริ่มนับหลังจากเมื่อเกิดคาร์บอนเนชั่นและมีการ กัดกร่อน (years)
- ψ คือ ค่าเฉลี่ยตัวคูณความไม่แน่นอนเท่ากับ 1

สำหรับอัตราการเกิดการกัดกร่อนของคลอไรด์นั้นจะมีความซับซ้อนกว่าเป็นผลเนื่องมาจาก ปริมาณความเข้มข้นของคลอไรด์ในคอนกรีตสามารถคำนวณความหนาแน่นกระแสไฟฟ้ากัดกร่อนที่ เสนอโดย (Liu & Weyers, 1998) ตามสมการที่ 2-12

$$i_{corr} = 0.926 \cdot exp \left[7.98 + 0.7771 \ln(1.69C_t) - \frac{3006}{T} - 0.000116R_c + 2.24t^{-0.215} \right]$$
(2-12)

$$R_c = \exp\left[8.03 - 0.549\ln(1 + 1.69C_t)\right]$$
(2-12.1)

โดยที่ i_{corr} คือ ความหนาแน่นกระแสไฟฟ้ากัดกร่อน (μA/cm²)
 C_t คือ ปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์รวม (kg/m³)
 T คือ อุณหภูมิที่ความลึกของเหล็กเสริม (K)
 R_c คือ ความต้านทานโอห์มของคอนกรีตที่ปกคลุม (Ω) (Liu, 1996)
 t คือ เวลาที่ใช้ในการคำนวณเริ่มนับหลังจากมีการกัดกร่อน (years)
 2.4.3. การแตกร้าวของผิวคอนกรีต

การแตกร้าวของผิวคอนกรีตจากคอาร์บอรเนชั่นและคลอไรด์สามารถประมาณได้จาก แบบจำลอง DuraCrete ซึ่งจะให้ผลลัพธ์ที่เหมือนจริง (Muthena et al., 2000) ความลึกของการผุ กร่อนของเหล็กเสริม x_{corr,cr} สามารถคำนวณตามสมการที่ 2-13

$$x_{corr,cr} = a_1 + a_2 \frac{c}{d_{ini}} + a_3 f_{t,ch}$$
 (2-13)

โดยที่ a_1 เท่ากับ 7.44 $\cdot$ 10^{-5} (m)

42

- *a*₃ เท่ากับ −1.74 · 10⁻⁵ (*m/MPa*)
- C คือ ระยะคอนกรีตหุ้มเหล็ก (m)
- $f_{t,ch}$ คือ กำลังรับแรงดึงแยกของคอนกรีต (Mpa)

2.4.4. การหลุดล่อนของผิวคอนกรีต

สำหรับความลึกการสึกกร่อนของเหล็กเสริมที่ส่งผลให้เกิดการหลุดล่อนของคอนกรีต x_{corr,sp} ทั้งคาร์บอนเนชั่นและคลอไรด์สามารถประมาณได้จากสมการที่ 2-14

$$x_{corr,sp} = \frac{w^d - w_0}{b} + x_{corr,cr}$$
 (2-14)

 โดยที่
 b
 คือ พารามิเตอร์ที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งของเหล็กเสริมสำหรับ

 เหล็กเสริมบน เท่ากับ
 8.6 ($\mu m / \mu m$)

 เหล็กเสริมล่าง เท่ากับ
 10.4 ($\mu m / \mu m$)

 w^d
 คือ ความกว้างรอยแตกร้าววิฤตเท่ากับ 1 mm

 w₀
 คือ ความกว้างรอยแตกร้าวเริ่มต้น

 x_{corr,cr}
 คือ ความลึกของเหล็กสึกกร่อน ณ เวลาที่แตกร้าว (m)

หลังจากการหลุดล่อนของผิวคอนกรีตการกัดกร่อนของเหล็กเสริมจะเกิดขึ้นเมื่อสัมผัส โดยตรงกับสภาวะแวดล้อม เพื่อกำหนดอัตราการกัดกร่อนของเหล็กเสริมหลังการหลุดล่อนจะ กำหนดค่าตามตารางที่ 2.4 แสดงอัตราการกัดกร่อนของเหล็กเสริม (Spec-net, 2015)

Corrosion zone (ISO		Typical	Corrosion rate for first year	
9223)		environment	(µm/ y)	
Category	Description		Mild steel	Zine
C1	Very low	Dry indoor	≤ 1.3	≤ 0.1
C2	Low	Arid/Urban inland	> 1.3 a ≤ 25	$> 0.1 a \le 0.7$
C3	Medium	Coastal and	> 25 a ≤ 50	$> 0.7 a \le 2.1$
		industrial		
C4	High	Calm sea-shore	> 50 a < 80	$> 2.1 a \le 4.2$
C5	Very High	Surf sea-shore	> 80 a ≤ 200	$> 4.2 a \le 8.4$
CX	Extreme	Ocean/Off-shore	> 200 a ≤ 700	> 8.4 a ≤ 25

ตารางที่ 2.4 อัตราการเกิดการกัดกร่อนภายใต้การสัมผัสบรรยากาศ

Chulalongkorn University

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1ขั้นการดำเนินการวิจัย

 1.1. ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับแรงความเครียดที่ไม่ต่อเนื่องและการออกแบบคาน คอนกรีตปลายบาก

ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับแรงในคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายปากสำหรับ โครงสร้างสะพาน ในการรับแรงเฉือนจากจุดรองรับและศึกษาการออกแบบตามมาตรฐาน The Precast/Prestressed Concrete Institute (2010) และทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการ แตกร้าว ในบริเวณใกล้เคียงส่วนลดทอนหน้าตัดที่มีความไม่ต่อเนื่อง

1.2. ศึกษาแบบจำลองด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์

ทำความเข้าใจแบบจำลองในแต่ละส่วนประกอบของโครงสร้างซึ่งมีพฤติกรรมแบบไม่เชิงเส้นและ เลือกใช้แบบจำลองที่มีความเหมาะสมกับโครงสร้างที่จะทำการพิจารณา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความ ใกล้เคียงมากที่สุดและทำการตรวจสอบยืนยันจากผลทดสอบในอดีตโดยเลือกจากตัวอย่างโครงสร้างที่ มีลักษณะคล้ายกัน

1.3. ศึกษาความเสื่อมสภาพคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากในโครงสร้างสะพาน

ศึกษาความเสื่อมสภาพของคานคอนกรีตปลายบากที่ได้รับผลมาจากการกัดกร่อนที่เหล็กเสริม เนื่องจากเกิดคลอไรด์แทรกซึมและปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่น โดยในระยะยาวจะส่งผลต่อความสามารถ ในการรับน้ำหนักบรรทุกใช้งานและความทนทานของโครงสร้าง

1.4. จัดเตรียมรายละเอียดของสะพานและกำหนดตัวแปรที่พิจารณาความเสื่อมสภาพ

รวบรวมข้อมูลแบบโครงสร้างของสะพานในส่วนที่จะทำการวิเคราะห์ทั้ง ลักษณะการรับ น้ำหนักบะทุก ช่วงความยาวของคาน ขนาดหน้าตัด รายละเอียดเหล็กเสริม และข้อมูลเพิ่มเติมจาก แบบสำรวจ และกำหนดตัวแปรเหล็กเสริมหรือการกัดกร่อนจากคลอไรด์และคาร์บอนเนชั่น

> สร้างแบบจำลองคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากโดยพิจารณาเหล็กเสริมเป็นตัว แปรหลัก

สร้างแบบจำลอง 3 มิติทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์โดยการให้แรงกระทำกับ โครงสร้างจนเกิดการวิบัติ กรณีศึกษาคือการเสริมเหล็กที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานและพิจารณาถึง การรับน้ำหนักบรรทุกใช้งาน การเปลี่ยนแปลงรูปร่าง และ crack pattern ที่เกิดขึ้นให้เหมือนกับ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงที่สุด

สร้างแบบจำลองคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากโดยพิจารณาการกัดกร่อนจาก คลอไรด์แทรกซึมเป็นตัวแปร

เลือกแบบจำลองจากกรณีเหล็กเสริมที่พิจารณาแล้วว่ามีความสมจริงมากที่สุด โดยกำหนดให้ รับน้ำหนักบรรทุกใช้งานคงที่แต่ทำการลดทอนความแข็งแรงด้วยการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมตาม ระยะเวลาที่โครงสร้างได้รับหรือจนกว่าจะเกิดการวิบัติ

1.7. วิเคราะห์และสรุปผล

วิเคราะห์ผลจากแบบจำลองและนำผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อนและหลังจากได้รับความ เสื่อมสภาพเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการสำรวจ เพื่อประเมิณความแข็งแรงทนทานของโครงสร้าง ต่อไป

3.2 โปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์

โปรแกรม ATENA ที่พัฒนาโดย Cervenka consulting หนึ่งในข้อดีคือใช้สำหรับการ วิเคราะห์ไฟไนท์เอลิเมนท์ซึ่งคุณสมบัติของวัสดุทั้งหมดจะคำนวณตาม Model Code 2010 อีกข้อดี คือโปรแกรมถูกออกแบบมาเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของคอนกรีต ข้อได้เปรียบหลักคือแม้ว่าจะเกิด รอยแตกร้าวอย่างรุนแรงก็สามารถพิจารณาถึงผลลัพธ์ได้อย่างเหมาะสม และง่ายต่อการสร้าง แบบจำลองขั้นสูงสำหรับผู้ใช้มือใหม่

3.3รายละเอียดแบบสะพานที่ทำการศึกษา

สะพานที่ทำการศึกษาคือสะพานปรีดี-ธำรงเป็นสะพานเก่าแก่ที่มีความสำคัญต่อ ประวัติศาสตร์ด้านวิศวกรรมการก่อสร้างของประเทศไทย เป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กโค้งคันธนูมี ระบบเคเบิ้ลแบบเครือข่ายขึงตัวสะพาน (Network Tied Arch Bridge) มีความยาว 168.60 เมตร ขนาด2 ช่องทางจราจรเชื่อมต่อระหว่างวังน้อยและอยุธยา เปิดให้ใช้งานเมื่อปีพ.ศ. 2486 ปัจจุบันมี อายุ 79 ปี โดยส่วนประกอบคานคอนกรีตปลายบากจะมีทั้งฝั่งวังน้อยและฝั่งอยุธยาแสดงดังรูปที่ 3.1-3 และแบบรายละเอียดรอยต่อของสะพานสองช่วงตามรูปที่ 3.4 และ 3.5 ที่จุดรอยต่อเป็นคาน คอนกรีตปลายบากยื่นห่างจากเสารองรับ 3.75 เมตร เพื่อรองรับอีกชื้นส่วนหนึ่งและมีขนาดหน้าตัด แสดงตามรูปที่ 3.6 โดยที่จะพิจารณาที่คานนอกสุดมีขนาดความลึก 1.60 เมตร ความกว้าง 0.28 เมตร ซึ่งลักษณะการรับน้ำหนักจะเป็นแรงเฉือนที่ส่วนยื่นของปลายบากจากน้ำหนักของส่วนถัดไป และจากน้ำหนักรถที่วิ่งผ่าน ในส่วนของรายละเอียดเหล็กเสริมจะประกอบด้วยเหล็กเสริมกลมขนาด 25 และ 9 มิลลิเมตร ซึ่งส่วนยื่นปลายบากบ่าจะมีขนาดส่วนยื่นออกไป 0.35 เมตรและส่วนบาก ด้านล่างสูงขนาด 0.87 เมตร ส่วนบากด้านบนสูง 0.73 เมตร ตามรูปที่ 3.7 และแสดงรูปตัดตามแนว ยาวตามรูปที่ 3.8

รูปที่ 3.1 ภาพด้านข้างสะพานส่วนที่มีรอยต่อเป็นคานปลายบากจากฝั่งวังน้อย

รูปที่ 3.2 ภาพด้านข้างสะพานส่วนที่มีรอยต่อเป็นคานปลายบากจากฝั่งอยุธยา

รูปที่ 3.3 ภาพด้านข้างสะพานจากฝั่งอยุธยา

รูปที่ 3.4 แปลนด้านข้างสะพานถึงส่วนปลายบากที่รองรับน้ำหนัก

รูปที่ 3.6 รูปตัดชิ้นส่วนสะพาน

รูปที่ 3.8 รูปด้านข้างแสดงรายละเอียดเหล็กเสริมคานสะพานตามยาว

(Section C)

(Section B)

3.4รอยแตกร้าวที่พบ

จากกการสำรวจและประเมิณด้วยสายตาพบบริเวณรอยต่อที่เป็นปลายบากมีคราบดำจาก ความชื้นและมีรอยแตกร้าวตามแนวตรงจากมุมไปสู่ส่วนล่าง มีคอนกรีตหลุดล่อนในส่วนด้านล่าง เปิดเผยให้เห็นเหล็กเสริมและมีการเกิดสนิมแสดงตามรูปที่ 3.9-3.14

รูปที่ 3.9 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 1

รูปที่ 3.10 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 2

รูปที่ 3.11 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งวังน้อย 3

รูปที่ 3.12 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 1

รูปที่ 3.13 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 2

รูปที่ 3.14 รอยแตกร้าวจากการสำรวจฝั่งอยุธยา 3

3.5สร้างแบบจำลองและตรวจสอบยืนยัน

ในการสร้างแบบจำลองเพื่อให้พฤติกรรมการรับน้ำหนักบรรทุกมีความสมจริง จำเป็นต้องมี แบบจำลองตัวอย่างที่มีการทดสอบคานคอนกรีตปลายบากที่รับแรงกระทำและการกำหนดจุดรองรับ ให้มีลักษณะคล้ายกับโครงสร้างที่กำลังศึกษาเพื่อใช้ในการตรวจสอบ (Validation) ในงานวิจัยนี้จะ เลือกการทดสอบของ Nagy-György et al. (2012) เป็นการทดสอบคานคอนกรีตปลายบากโดยใช้ แรงกระทำแบบต่อเนื่อง (monotonic loading) จนคานวิบัติและมีการวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีไฟ ในท์เอลิเมนท์อีกด้วย จึงทำให้สามารถตรวจสอบยืนยันได้ทั้งแบบทางตรง (Direct validation) คือ ตรวจสอบยืนยันจากผลทดสอบและแบบทางอ้อม (Indirect validation) คือตรวจสอบยืนยันจากผล ของวิธีไฟในท์เอลิเมนท์โดยที่รายละเอียดของเหล็กเสริมแสดงตามรูปที่ 3.15 และแผนภาพการติดตั้ง ตัวอย่างทดสอบตามรูปที่ 3.16

รูปที่ 3.15 รายละเอียดเหล็กเสริมและขนาดหน้าตัด (Nagy-György, Sas et al. 2012)

รูปที่ 3.16 แผนภาพการติดตั้งตัวอย่างทดสอบแสดงด้านข้างและด้านหน้า (หน่วยมิลลิเมตร) (Nagy-György, Sas et al. 2012)

การสร้างแบบจำลองจากตัวอย่างทดสอบจะทำการจำลองขนาดของคานและเหล็กเสริมตาม รายละเอียดข้างต้น แต่การกำหนด Boundary condition ที่จุดรองรับจะต่างออกไปโดยจะจำลองให้ เหมือนกับจุดรองรับของสะพานในกรณีศึกษาตามรูปที่ 3.17 คือ กรณีมองกลับด้าน ด้านล่างจะ กำหนดให้เป็นจุดรองรับเดี่ยวเปรียบเสมือนกับคานที่วางอยู่บนเสาตอม่อสะพาน (zy) มีการรับน้ำหนัก บรรทุกที่ส่วนปลายบาก ส่วนด้านบนยึดที่จุดปลายของรอยต่อระหว่างคาน (z) และยึดหน้าตัดส่วน ปลายหลัง (x) เพื่อจำลองให้เหมือนคานมีลักษณะความต่อเนื่อง

รูปที่ 3.17 แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบยืนยัน Boundary condition จากผลการเปรียบเทียบการสร้างแบบจำลอง 3 มิติและวิเคราะห์ด้วยวิธีการไฟไนท์เอลิเมนท์ เพื่อตรวจสอบยืนยันกับผลทดสอบได้ผลตามรูปที่ 3.18 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการรับน้ำหนักของ แบบจำลองกับการทดสอบมีแนวโน้มที่เหมือนกันถึงแม้ว่าจะมีการปรับ Boundary condition เล็กน้อยแต่การตอบสนองของแบบจำลองยังคงมีความแม่นยำ ดังนั้นจึงสามารถใช้แบบจำลองข้างต้น นี้นำไปปรับปรุงต่อในการวิเคราะห์สะพานที่ทำการศึกษาได้อย่างมีความน่าเชื่อถือ

รูปที่ 3.18 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงที่กระทำกับการเคลื่อนที่จุดตรวจสอบ

3.6สร้างแบบจำลองสำหรับสะพานที่ทำการศึกษา

สร้างแบบจำลองโดยการปรับปรุงแบบจำลองที่ใช้ตรวจสอบยืนยัน ซึ่งทำการปรับเปลี่ยน ขนาดและรายละเอียดเหล็กเสริมตามข้อมูลจากการสำรวจและย้ายจุดรองรับด้านบนไปยังจุดรองรับ ทิศทางตามแนวยาวเพื่อจำลองเสมือนที่จุดต่อเป็นผิวหน้าสัมผัสกับคานชิ้นส่วนถัดไปแสดงตามรูปที่ 3.19-3.20 แบบจำลองจะทำการแบ่งเป็นเอลิเมนท์ย่อยขนาด 5 เซนติเมตร และในส่วนโครงสร้างหลัก ที่เป็นคอนกรีตจะใช้ชิ้นส่วนทรงหกหน้า 8 จุด (Hexahedral) ส่วนแผ่นเพลทเหล็กที่ใช้เป็นจุดรองรับ และใส่แรงกระทำจะใช้เป็นชิ้นส่วนทรง 4 หน้า 3 จุด (Tetrahedral) และเหล็กเสริมใช้เป็นชิ้นส่วน โครงถักให้รับแรงตามแกนเท่านั้นซึ่งคุณสมบัติของคอนกรีตและเหล็กเสริมจะใช้หลักการคำนวณซึง เป็นไปตามมาตรฐาน CEB-FIP (2010) แสดงตามตารางที่ 3.1 และ 3.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.1 คุณสมบัติของคอนกรีต

Concrete compressive strength	$f'_c = 24$ MPa
Tensile strength	$f_t = 1.75 MPa$
Young's modulus	$E_c = 31682.7 MPa$
Fracture Energy	$G_F = 129 N/m$
Poisson's coefficient	$\nu = 0.20$

ตารางที่ 3.2 คุณสมบัติของเหล็กเสริม

Young's modulus	$E_s = 200 \ GPa$
Characteristic yielding stress	$f_{yk} = 235 MPa$
Design yielding stress	$f_{yk} = 235 MPa$
Failure stress	$f_t = 246.75 MPa$
Failure strain	$\varepsilon_t = 2.5\%$
Bond Reinforcement type	hot rolled bars
Bond quality	good
Max Bond strength	$\tau_{max} = 1.64 MPa$

3.7 ตรวจสอบปริมาณเหล็กเสริมตามมาตรฐาน

ทำการตรวจสอบปริมาณเหล็กเสริมในบริเวณปลายบากบ่าโดยคำนวณตามมาตรฐาน The Precast/Prestressed Concrete Institute (2010) ตามสมการที่ 2-1 ถึง 2-4 โดยใช้ค่าแรงเฉือนที่ สภาวะสุดขีดประลัย (*V*_u) ที่คำนวณจากน้ำหนักรถบรรทุก HS20-35 ขนาด 2 เพลา วิ่งเป็นขบวน ต่อเนื่องกัน ตามมาตรฐาน AASHTO ปี ค.ศ. 1935 ซึ่งมีค่า 866.85 *kN* ดังแสดงรายการคำนวณใน ภาคผนวก ก และ ข และนำมาเปรียบเทียบกับปริมาณเหล็กเสริมจริงในสะพานที่ทำการศึกษา ผลที่ ได้แสดงในตารางที่ 3.3 และสังเกตได้ว่าในปริมาณเหล็กเสริม *A_{sh}* มีปริมาณน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับ ปริมาณตามมาตรฐาน คือ 10.36% ซึ่งเป็นเหล็กเสริมที่ต้านทานการแตกร้าวจากแรงดึงที่ทแยง ออกไปด้านข้างตามข้อที่ 3) ในรูปที่ 2.3 และมีปริมาณเหล็กเสริม *A_h* เกินกว่ามาตรฐานเป็นจำนวน มาก

Type of Reinforcement	Reinforce	% Ratio	
Type of heimorcement	Actual	PCI Requirement	Actual/PCI
Flexure Reinforcement, $oldsymbol{A}_{oldsymbol{s}}$	1964	3143	62.5%
Shear Friction Reinforcement, A_h	5890	1080	545%
Hanger Reinforcement, A _{sh}	509	4913	10.36%
Vertical Reinforcement, $A_{ u}$	382	2079	18.37%

ตารางที่ 3.3 ปริมาณเหล็กเสริมของสะพานที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการออกแบบตามมาตรฐาน

3.8กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาในอดีตและมาตรฐานการออกแบบที่กำหนดปริมาณเหล็ก เสริมเพื่อต้านทานการแตกร้าวในแต่ละรูปแบบที่เกิดขึ้น สังเกตว่าเมื่อพิจารณาจากรอยแตกร้าวที่พบมี ความไม่สอดคล้องกันกับรูปแบบตามมาตรฐาน คือ รอยแตกร้าวที่ควรจะเกิดขึ้นต้องเป็นรอยแตกร้าว ที่ทแยงออกไปด้านข้างที่เริ่มต้นจากบริเวณมุมของคานปลายบากเนื่องจากปริมาณเหล็กเสริม Hanger reinforcement ไม่เพียงพอ แต่รอยแตกร้าวที่เกิดขึ้นจริงเป็นรอยแตกร้าวที่เกิดเริ่มต้นจากมุมปลาย บากลงสู่ส่วนล่างของคานในแนวตรงซึ่งจะเกิดจากเหล็กเสริมปริมาณเหล็กเสริม A_s และ A_h ไม่ เพียงพอ จึงตั้งขอสันนิษฐานว่าเหล็กเสริมข้างต้นถูกกัดกร่อนจากสภาพแวดล้อมทำให้เหล็กเสริม ภายในสูญเสียหน้าตัดและการยึดเหนี่ยวจากการเกิดสนิม ซึ่งจะทำการกำหนดตัวแปรในการวิเคราะห์ เพื่อให้แบบจำลองแสดงออกพฤติกรรมให้เหมือนกับสภาวะที่เกิดขึ้นจริง ดังนี้

1. ชนิดและปริมาณเหล็กเสริมในส่วนคานปลายบาก

สร้างแบบจำลองโดยการลดจำนวนปริมาณเหล็กเสริม $A_{_S}$ และ A_h ที่เป็นตัวแปรสำคัญให้เกิด รอยแตกร้าวทิศทางตรงและพิจารณาถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยกำหนดกรณีตามรูปที่ 3.21 และ รายละเอียดตามตารางที่ 3.4 เพื่อตรวจสอบถึงการตอบสนองของโครงสร้างคานปลายบากบ่าที่มีต่อ ปริมาณของเหล็กเสริมในส่วนปลายแต่ละชนิด

รูปที่ 3.21 รายละเอียดเหล็กเสริมที่สร้างจากแบบจำลอง

- (ก) แบบจำลองต้นแบบ A
- (ข) ลดปริมาณเหล็กเสริม (A_h=60%) **A-H***60***-S0**
- (ค) ลดปริมาณเหล็กเสริม (A_h=77%) **A-H77-S0**
- (ง) ลดปริมาณเหล็กเสริม (A_s =60%) **A-H0-S60**
- (จ) ลดปริมาณเหล็กเสริม (A_s=77%) **A-H0-S77**
- (ฉ) ลดปริมาณเหล็กเสริมทั้ง (A_h =60%) และ (A_s =77%) **A-H60-S77**

ตารางที่ 3.4 รายการแบบจำลองปริมาณเหล็กเสริมสำหรับกรณีศึกษา

Casa		Reinforcement A	rea (mm ²)	% Ratio	
cusc		PCI Requirement	Simulate	Simulate/PCI	Reduction
А	A_s	3143	1964	62.5%	
			(4RB25)		
	A_h	1080	5890	545%	
			(12RB25)		
	A_{sh}	4913	891	18.13%	
		2002/02/02	(14RB9)		
	A_{v}	2079	764	36.75%	
			(12RB9)		
A-H60-S0	A _s	พาลง ³¹⁴³ เมทา	1964	62.5%	
			(4RB25)		
	A _h	1080	2413	223%	60%
			(12RB16)		
	A_{sh}	4913	891	18.13%	
			(14RB9)		
	A_{v}	2079	764	36.75%	
			(12RB9)		
A-H77-S0	A_s	3143	1964	62.5%	
			(4RB25)		
	A_h	1080	1357.2	125.6%	77%
			(12RB12)		

	A_{sh}	4913	891	18.13%	
			(14RB9)		
	A_{v}	2079	764	36.75%	
			(12RB9)		
A-H0-S60	A_s	3143	804	25.58%	60%
			(4RB16)		
	A_h	1080	5890	545%	
			(12RB25)		
	A_{sh}	4913	891	18.13%	
			(14RB9)		
	$A_{\boldsymbol{v}}$	2079	764	36.75%	
		-///	(12RB9)		
A-H0-S77	A_s	3143	452	14.38%	77%
		- A GA	(4RB12)		
	A _h	1080	5890	545%	
			(12RB25)		
	A _{sh}	4913	891	18.13%	
	}		(14RB9)		
	A_{v}	2079	764	36.75%	
	ຈຸ	หาลงกรณ์มหาร์	(12RB9)		
A-H60-S77	A_s	1430 RN	452 5 1	14.38%	77%
			(4RB12)		
	A _h	1080	2413	223%	60%
			(12R16)		
	A_{sh}	4913	891	18.13%	
			(14RB9)		
	$A_{\boldsymbol{v}}$	2079	764	36.75%	
			(12RB9)		
หมายเหตุ %Batio Beduction Area _{actual} -Area _{simulate} x100					
Area _{actual}					

สำหรับการวิเคราะห์จะใช้แรงกระทำที่เพิ่มขึ้นด้วยอัตราคงที่เริ่มต้นจากแรงกระทำเป็นศูนย์ จนถึงกำลังรับน้ำหนักบรรทุกประลัยเพื่อพิจารณาถึง Load-Deflection ที่จุดปลายบากของคานและ รอยแตกร้าวที่เกิดขึ้น

2. ตัวแปรการกัดกร่อนเหล็กเสริมจากคลอไรด์แทรกซึมและปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่น

ต่อเนื่องจากการกำหนดตัวแปรของปริมาณเหล็กเสริมที่ลดลงไปในแต่ละกรณี จะใช้ตัวแปร กำหนดให้เกิดการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจากการแทรกซึกของคลอไรด์ โดยที่ตัวแปรที่ใช้ในการ พิจารณาการกัดกร่อนจากคลอไรด์ คือ ความเข้มข้นของคลอไรด์ที่ผิวคอนกรีต (Surface Chloride concentration: *C_s*) โดยเลือกจากผลสำรวจปริมาณความเข้มข้นคอลไรด์ในสะพานที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับสะพานในกรณีศึกษา และตั้งอยู่ห่างจากทะเลที่ระยะทางใกล้เคียงกัน ซึ่งจากผลสำรวจ ของ *Angst et al.* (2009), *Laboratory et al.* (*1975*) พบว่าอยู่ในช่วงร้อยละ 0.2-1.4 ของมวลซี เมน (%of cement mass) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัว (Diffusion coefficient: *D_{ref}*) ค่าคลอ ไรด์วิกฤต (Critical chloride content: *C_{crit}*) กำหนดตามตารางที่ 3.5 ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ด้วย การลดทอนความแข็งแรงของคานบริเวณปลายบากด้วยการกัดกร่อนที่เหล็กเสริม ตั้งแต่ระยะเวลาใช้ งานของสะพาน คือ 80 ปีและขยายเวลาออกไป 100 ปีเพื่อประเมณความทนทานโดยใช้แรงกระทำ คงที่น้ำหนักบรรทุกใช้งาน เท่ากับ 444.9 kN กำหนดให้มีปริมาณคลอไรด์แทรกซึมเริ่มต้นที่ผิว

คอนกรีตตามรูปที่ 3.22

รูปที่ 3.22 แบบจำลองแสดงตำแหน่งความเข้มข้นคลอไรด์เริ่มต้นที่ผิวคอนกรีต

ในส่วนของตัวแปรควบคุมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์มาจากตัวอย่างการทดสอบเพื่อหาอัตรา การลดทอนของสัมประสิทธิ์การกระจายตัว m_{coeff} ที่เริ่มมีค่าคงที่ในช่วงเวลา 10 ปี และ 30 ปี (Hájková et al., 2018) และตัวแปรปริมาณคลอไรด์วิกฤตตามมาตรฐาน มยผ.(1332-55) กำหนด ตามตารางที่ 3.6 และกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัตราการเกิดสนิมที่เหล็กเสริม (Corrosion rate) ด้วย อัตราการเกิดในระดับกลาง

Paramatar		C_s [%of cement mass]					
ruiumetei				2	3	4	5
L	$D_{ref} \left[m^s / s \right]$	w/b ratio	0.55	0.65	0.75	0.85	0.95
В	2.207×10^{-12}	0.60	1B	2B	3B	4B	5B
С	3.024×10^{-12}	0.63	1C	2C	3C	4C	5C
D	4.144×10^{-12}	0.66	1D	2D	3D	4D	5D
Ε	5.678×10^{-12}	0.69 🖌	1E	2E	3E	4E	5E

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรสำหรับสร้างแบบจำลองการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจากคลอไรด์แทรกซึม

ตารางที่ 3.6 ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการสร้างแบบจำลองการกัดกร่อน

Parameter	Value	
t _{Def} จุฬาลงกรณ์มหา	าวิทยาลัย 10 years	
m _{coeff} LALONGKORN	UNIVERSITY 0.37	
t_{mcoeff}	30 years	
$f_{t,ch}$	1.75 MPa	
C _{crit} [%of cement mass]	0.45	
Cement mass	300 kg/m ³	
Corrosion rate (ตาราง 2.4)	35 μm/year	

ในส่วนของปฏิกิริยาคาร์บอนเนชั่นจะส่งผลกระทบรุนแรงกว่าการเกิดคลอไรด์แทรกซึมก็ ต่อเมื่อมีความหนาแน่นของปริมาณแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์อยู่มากกว่าพื้นที่ปกติซึ่งจะขึ้นอยู่กับตัว แปร ปริมาณความชื้นของเนื้อคอนกรีต (*RH_c*) เท่ากับ 0.80 ความชื้นสัมพันธ์ที่อยู่รอบคอนกรีต (*RH_A*) เท่ากับ 0.6 ความหนาแน่นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (*CO*₂) 0.00036 เป็นพื้นที่ที่มีความ หนาแน่นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นปกติ ในขั้นตอนการวิเคราะห์จะทำควบคู่ไปกับผลกระทบ จากคลอไรด์แทรกซึมตั้งแต่ 0 ถึง 100 ปี

3.9 ขั้นตอนการตรวจสอบรอยแตกร้าวและวัดขนาดชิ้นส่วนสะพานด้วยเลเซอร์สแกน

เป็นขั้นตอนการสำรวจข้อมูลจากชิ้นส่วนของโครงสร้างจริงเพื่อใช้ในการสร้างแบบจำลองให้มี ความแม่นยำมากขึ้นและเพื่อนำผลจากการสำรวจรอยแตกร้าวหรือความเสื่อมสภาพของสะพานมา เปรียบเทียบกับผลจากการวิเคราะห์ของแบบจำลองที่สร้างขึ้น ซึ่งจะสามารถใช้ในการตรวจสอบ ยืนยันผลจากการวิเคราะห์ได้ โดยที่ใช้ระบบการสแกนแบบสามมิติด้วยความเร็วสูง (High-Speed 3D laser scanning system) ส่งคลื่นสะท้อนเป็นกลุ่มจุด (Point cloud) ไปที่วัตถุแล้วสะท้อนกลับมาที่ กล้อง ด้วยอุปกรณ์กล้องสำรวจ Trimble X7 แสดงดังรูปที่ 3.23

รูปที่ 3.23 กล้องสำรวจ 3D laser scanner Trimble X7 ในการสำรวจจะเริ่มทำการสแกนที่บริเวณใต้สะพานช่วง S2 และ S3 บริเวณที่มีส่วนประกอบ ของคานสะพานปลายบากบ่า อ้างอิงระยะกล้องตั้งห่างจากวัตถุประมาณ 10 เมตร สแกนแต่ละ Station ใช้เวลาในการสแกน 15 นาที โดยที่อัตราการสแกนจะอยู่ที่ 109,000,000 points/15mins ในรูปที่ 3.24 และ 3.25 แสดงแปลนและตำแหน่งที่ติดตั้งกล้องสแกนจำนวนทั้งสิ้น 4 Station และใน รูปที่ 3.26 – 3.29 เป็นตำแหน่งที่ติดตั้งกล้องสำรวจตามหน้างานจริง ซึ่งเลือกจากจุดที่สามารถ มองเห็นรอยแตกร้าวจากจุดเชื่อมต่อคานปลายบากบ่าได้ชัดเจนที่สุด

รูปที่ 3.26 3D-scan Station 1

รูปที่ 3.27 3D-scan Station 2

รูปที่ 3.28 3D-scan Station 3

รูปที่ 3.29 3D-scan Station 4

ในส่วนถัดไปจะเป็นการสำรวจด้านบนของสะพาน โดยให้ความสำคัญที่การจัดเรียงของลวด ขึงบนสะพานส่วนโค้ง เพื่อตรวจสอบหาการโก่งตัวของลวดที่รับแรงดึงและแรงอัด ในรูปที่ 3.30-3.31 แสดงแปลนตำแหน่งที่วางกล้องสำรวจและ รูปที่ 3.32 – 3.35 เป็นตัวอย่างตำแหน่งในแต่ละ Station

รูปที่ 3.30 แปลนตำแหน่งที่ตั้งกล้องสำรวจ

รูปที่ 3.31 แปลนตำแหน่งแต่ละ Station

รูปที่ 3.32 3D-scan Station 2

รูปที่ 3.33 3D-scan Station 5

รูปที่ 3.34 3D-scan Station 9

รูปที่ 3.35 3D-scan Station 10

3.10 ขั้นตอนการตรวจสอบยืนยันผลจากการทำการสำรวจ

ในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยันผลจากการสำรวจที่ใช้การสแกนแบบ 3 มิติจะทำการ เปรียบเทียบกับผลการสำรวจและตรวจวัดจากสภาพหน้างานจริงตามแบบแปลนรายละเอียดของ โครงสร้างสะพาน สำหรับภาพรวมของโครงสร้างสะพานในส่วนที่ทำการสำรวจแสดงในรูปที่ 3.36 และในรูปที่ 3.37-3.38 เป็นการตรวจวัดด้วยเครื่องมือตลับเมตรวัดขนาดกับผลการวัดขนาดที่นำเข้า จากการสแกน 3 มิติในโปรแกรม Autodesk recap pro ได้ขนาด 48.7 และ 48.6 เซนติเมตร ตามลำดับ ซึ่งมีความคาดเคลื่อนประมาณร้อยละ 0.2

รูปที่ 3.36 แสดงผลภาพรวมของโครงสร้างสะพานปรีดีธำรงฝั่งวังน้อยด้วย 3D scan ในรูปที่ 3.39 และ 3.40 เป็นการเปรียบเทียบการตรวจสอบความยาวของคานสะพานช่วง S1, S2, S3 โดยทำการตรวจสอบจาก แบบแปลนที่ได้จากการสำรวจกับผลการสแกน 3 มิติ ซึ่งในช่วง S1 วัดได้ 5.250 เมตร และ 5.250 เมตร S2 วัดได้ 18.75 เมตร และ 18.755 เมตร S3 วัดได้ 3.75 เมตร และ 3.745 เมตร ซึ่งมีความคาดเคลื่อนประมาณร้อยละ 0.1

รูปที่ 3.37 ความกว้างหน้าตัดเสาวัดจากหน้างานจริง 48.7 cm

รูปที่ 3.38 ความกว้างหน้าตัดเสาวัดจากหน้างานจริง 48.6 cm

รูปที่ 3.40 ผลวัดความยาวจากการสำรวจช่วง S1,S2,S3

ถัดมาเป็นการเปรียบเทียบระหว่างรูปตัด 1-1 ที่อยู่ในคานช่วง S2 จากแบบแปลน 3.39 แสดงตามรูปที่ 3.41-3.42 และหน้าตัด 3-3 ในรูปที่ 3.42-3.43 โดยที่มีความคาดเคลื่อนเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 1.4

รูปที่ 3.42 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 1-1

รูปที่ 3.44 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 3-3 CHULALONGKORN UNIVERSITY

รูปที่ 3.46 ผลวัดความยาวจากการสำรวจช่วง S3

รูปที่ 3.48 ผลวัดความยาวจากการสำรวจหน้าตัด 2-2

รูปที่ 3.49 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าฝั่งด้านนอก

ในส่วนของการวัดขนาดบริเวณคานส่วนปลายบากบ่าในรูปที่ 3.49 สามารถวัดขนาดได้ตาม ความเป็นจริงและเห็นถึงความเสียหายได้อย่างชัดเจน ทั้งขนาดความกว้าง ความยาวและความลึกของ รอยแตกร้าว รวมไปถึงในส่วนด้านท้องคานและหน้าคานด้านในอีกด้วยตามรูปที่ 3.50-3.51

รูปที่ 3.50 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าด้านท้องคาน

รูปที่ 3.51 ผลวัดขนาดหน้าตัดคานส่วนปลายบากบ่าฝั่งด้านใน

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์โครงสร้าง

การวิเคราะห์โครงสร้างคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่า ซึ่งพิจารณาจากแบบจำลองที่ สร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมของโครงสร้างหน้างานจริง จำลองด้วยคุณสมบัติและขนาดของโครงสร้าง ที่วัดและตรวจสอบขณะปัจจุบัน ตรวจสอบถึงความเสื่อมสภาพที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการกัดกร่อนจาก สภาพแวดล้อมและการใช้งานของโครงสร้าง ด้วยแบบจำลองจากโปรแกรม ATENA 3D ทำการ วิเคราะห์ด้วยวิธีการแบบไม่เชิงเส้นด้วยระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ โดยที่จะแบ่งการวิเคราะห์เป็นการ ทดสอบด้วยการเพิ่มน้ำหนักกระทำต่อโครงสร้างอย่างต่อเนื่องคงที่จนโครงสร้างวิบัติเพื่อตรวจสอบดู การตอบสนองของโครงงสร้างที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเหล็กเสริมแต่ละชนิดตามมาตรฐาน PCI 2010 และวิเคราะห์ด้วยการใช้แรงกระทำคงที่ขณะน้ำหนักบรรทุกใช้งาน กำหนดให้เกิดการกัด กร่อนที่บริเวณคานปลายบากบ่าด้วยสภาพแวดล้อมจาก คลอไรด์แทรกซึม (Chloride ingress) และ คาบอเนชั่น (Carbonation) ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่าต่อ เหล็กเสริมแต่ละชนิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมขีดสุดของโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์จะทำการพิจารณาแบบจำลองต้นแบบ A0 เปรียบเทียบกับแรงเฉือนรองรับ จากชิ้นส่วนถัดไปที่สภาวะสุดขีดประลัย 866.85 *kN* และที่สภาวะสุดขีดใช้งาน 444.9 *kN* คำนวณ จากน้ำหนักบรรทุก HS20-35 ซึ่งเป็นน้ำหนักที่ใช้ในมาตรฐาน AASHTO ASD ในช่วงปี ค.ศ. 1935 เลือกใช้ตามปีในช่วงเวลาที่เริ่มก่อสร้าง ได้ความสัมพันธ์ระหว่างแรงเฉือนที่จุดรองรับกับการโก่งตัว สูงสุดที่ส่วนปลายแสดงตามรูปที่ 4.1 แสดงรายละเอียดการคำนวณตามภาคผนวก ก โดยเมื่อสังเกต จากรอยแตกร้าวที่เกิดขึ้นในรูปที่ 4.2 พบว่ารอยแตกมีแนวโน้มทแยงออกไปด้านข้างเริ่มต้นจากมุม re-entrant corner ของส่วนปลายบากบ่าเมื่อพิจารณาที่น้ำหนักบรรทุกใช้งานและกรณีเพิ่มน้ำหนัก จนโครงสร้างวิบัติตามรูปที่ 4.3 ซึ่งมีความขัดแย้งกับรอยแตกร้าวที่สำรวจพบจากโครงสร้างจริงที่มี ทิศทางแนวรอยแตกเป็นแบบทางตรง (Direct shear crack) และมีรอยแตกร้าวเฉพาะที่ในส่วนปลาย (Local nib crack)

รูปที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงปฏิกิริยากับการโก่งตัวที่บริเวณคานปลายบากบ่า จากกราฟผลลัพธ์แสดงความสัมพันธ์การตอบสนองของโครงสร้างคานปลายบากบ่า ซึ่ง อ้างอิงถึงการวิเคราะห์ของกรณีต้นแบบ ' A0 ' เป็นแบบจำลองจากผลการสำรวจที่ประกอบด้วย ขนาดหน้าตัดและปริมาณเหล็กเสริมจากโครงสร้างหน้างานจริง วิเคราะห์ด้วยการเพิ่มน้ำหนักกระทำ จนโครงสร้างวิบัติ โดยไม่คำนึงถึงผลจากการกัดกร่อน (Corrosion) พบว่ามีค่ากำลังรับกำลังสูงสุดที่ 958 kN ที่การค่าโก่งตัวที่ปลายบากยบ่า 10.2 มิลลิเมตร จากนั้นกำลังรับน้ำหนักบรรทุกลดลงเหลือ ประมาณ 690 kN และค่าการโก่งตัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อรับน้ำหนักบรรทุกคงที่ หมายความว่าโครงสร้างไม่สามารถรับน้ำหนักเพิ่มได้อีกและเข้าสู่พฤติกรรมการวิบัติ

78

(ก)

(ก)

- (ก) Crack width
- (ข) Stress XX

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การตอบสนองโครงสร้างที่มีต่อเหล็กเสริมเพื่อควบคุมให้รอย แตกร้าวและพฤติกรรมของโครงสร้างมีแนวโน้มเหมือนกับลักษณะการแตกร้าวที่เกิดขึ้นจริง ได้ผล ความสัมพันธ์ระหว่างแรงเฉือนที่จุดรองรับกับการโก่งตัวสูงสุดที่ส่วนปลายบากบ่าแสดงตามรูปที่ 4.4 เปรียบเทียบแต่ละกรณี พบว่ากำลังรับน้ำหนักบรรทุกสูงสุดในกรณีที่ลดปริมาณเหล็กเสริม Flexure Reinforcement : *A*, และ Shear Friction Reinforcement : *A*, ที่ร้อยละ 60 กำลังรับน้ำหนัก บรรทุกสูงสุดลดลงร้อยละ 10.5 และ 10.9 ตามลำดับ ในกรณีลดปริมาณเหล็กเสริม *A*, และ *A*, ที่ร้อย ละ 77 กำลังรับน้ำหนักบรรทุกสูงสุดลดลงร้อยละ 16 และ 16.5 จะสังเกตเห็นได้ว่าทั้งเหล็กเสริม *A*, และ *A*, มีการตอบสนองของกำลังรับน้ำหนักบรรทุกสูงสุดมีแนวโน้มที่ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณา ลักษณะรอยแตกร้าวแสดงตามรูปที่ 4.5 กรณีที่ลดปริมาณเหล็กเสริม *A*, มีแนวโน้มที่รอยแตกร้าว ลักษณะใกล้เคียงกับหน้างานมากกว่า คือ มีทิศทางการแตกร้าวที่เริ่มต้นจากมุมปลายบากบ่าเป็น Direct shear crack และมีรอยแตกร้าวเฉพาะที่ในส่วนปลายเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการลดลงของเหล็ก เสริมที่ต้านทานการรับแรงคัดและแรงดึงที่ส่วนปลายบากบ่า แสดงพฤติกรรมที่เกิดความเข้มข้นของ ความเค้นเพิ่มขึ้นและแรงภายในส่งต่อไปสู่หน้าตัดเต็มได้น้อยลงตามรูปที่ 4.6

รูปที่ 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงปฏิกิริยากับการโก่งตัวที่บริเวณคานปลายบากบ่ากรณีทดสอบลด ปริมาณเหล็กเสริม

(ก)

รูปที่ 4.5 ลักษณะการแตกร้าวที่คอนกรีตทั้งภายนอกและภายในและความเค้นที่เหล็กเสริม

รูปที่ 4.6 การเปลี่ยนรูปของคอนกรีตแบบพลาสติกที่ความเค้นแรงอัด

4.2 ผลการวิเคราะห์ความเสื่อมสภาพของโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่า กรณีถูกกัดกร่อนจากคลอไรด์แทรกซึมและคาบอเนชั่น

วิเคราะห์จากการปรับเปลี่ยนตัวแปรที่ส่งผลต่อการแทรกซึมของคลอไรด์ในแต่ละกรณี โดยที่ สังเกตการตอบสนองของโครงสร้างที่ปลายบากบ่า ซึ่งวิเคราะห์ตามพารามิเตอร์คลอไรด์ที่กำหนดตาม ภาคผนวก ค ในกรณีปรับเปลี่ยนตัวแปรค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์การกระจายตัว (D_{ref}) จะขึ้นอยู่กับ ปริมาณอัตราส่วนประสมน้ำต่อซีเมนที่ใช้ และตัวแปรปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์เริ่มต้น (C_s) ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและปริมาณคลอไรด์ในส่วนผสมคอนกรีต โดยกำหนดให้ใช้แรงกระทำด้วย น้ำหนักบรรทุกคงที่ใช้งาน 444.9 *kN* และให้มีการกัดกร่อนที่ส่วนปลายบากบ่าตามจุดที่กำหนดตาม ระยะเวลาเริ่มต้นจนถึง 100 ปี พบว่าการโก่งตัวที่ส่วนปลายมีขนาดเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่เกิดความ เสื่อมสภาพ แสดงความรูปที่ 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของโครงสร้างสะพานกับค่าการโก่งตัวที่ ส่วนปลายบาก โดยค่าการโก่งตัวที่ค่าเริ่มต้น 2.3 มิลลิเมตร เนื่องจากรับน้ำหนักบรรทุก เมื่อ โครงสร้างเกิดการเสื่อมสภาพจากการกัดกร่อนและโก่งตัวส่วนปลายที่ประมาณ 6.1 มิลลิเมตรพบว่า ลักษณะรอยแตกร้าว Crack pattern มีความใกล้เคียงกับหน้างานจริงมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ ผลการสำรวจด้วย 3D scan โดยในกรณีที่ความเสื่อมสภาพลักษณะนี้เกิดที่ระยะเวลา 80 ปีพอดีจะ พบในการวิเคราะห์ด้วยตัวแปรชุด 4D คือ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวที่ 4.144x10⁻¹²*m*²/s ที่ อัตราส่วนน้ำต่อปริมาณซีเมน (w/b ratio) 0.66 และความเข้มข้นคลอไรด์ 0.0085 ต่อมวลของส่วน ประสมชีเมน

รูปที่ 4.7 ความสัมพันธ์การโก่งตัวที่ส่วนปลายและอายุของสะพาน

เมื่อพิจารณาที่ลักษณะการแตกของรอยร้าวสำหรับการวิเคราะห์ในกรณีตัวแปร 4D ตามรูปที่ 4.8 แสดงรอยแตกร้าวอย่างน้อยสุดที่ 0.4 มิลลิเมตร พบว่ารอยแตกร้าวเป็นลักษณะ Direct shear cracks ที่บริเวณมุม (Re-entrant corner) ก่อนเป็นอันดับแรกเนื่องด้วยเหล็กเสริมที่อยู่ใกล้บริเวณ มุมถูกกัดกร่อนและสูญเสียการยึดเหนี่ยว จากนั้นส่งผลกระทบสู่การแตกร้าวเฉพาะจุดในสุดปลาย (Local nib crack) เกิดรอยแตกร้าวหลุดร่อน (Spalling crack) ที่ส่วนมุมด้านล่างของปลายคานและ เกิดที่บริเวณมุมที่อยู่ติดกับแผ่นยางคอสะพาน คล้ายกับพฤติกรรมโครงสร้างที่ตรวจพบ

รูปที่ 4.8 Crack pattern ที่ขนาดรอยร้าวอย่างน้อยที่สุด 0.4 มิลลิเมตร

โดยเมื่อพิจารณาความเค้น (Stress) ที่เกิดขึ้นภายในของทั้งคอนกรีตและเหล็กเสริมในรูปที่ 4.9 จะเห็นได้ว่าแรงกระทำเริ่มต้นที่จุดรองรับไม่ถูกถ่ายเทไปในส่วนของหน้าตัดเต็มได้อย่างเพียงพอ และเกิด Stress concentration จนคอนกรีตเกิดการแตกร้าวที่ความเครียดประธานเกินกว่า 0.002 ซึ่งเป็นค่าที่ทำให้คอนกรีตเกิดการวิบัติในบริเวณชิ้นส่วนรับแรงอัด ในส่วนของเหล็กเสริมพบตำแหน่ง แสดงค่าความต้านแรงดึงที่จุดคราก (Yielding value, $f_y = 235Mpa$) ในเส้นสีแดงกระจายอยู่ อย่างไม่ต่อเนื่องซึ่งแตกต่างจากกรณีที่เปรียบเทียบเมื่อไม่มีการกัดกร่อนเกิดขึ้น

การจับคู่ตัวแปรตัวแปรในแต่ละกรณีส่งผลต่อปริมาณของคลอไรด์ที่แทรกซึมจากพื้นผิว คอนกรีตภายนอกเข้าสู่ด้านในของโครงสร้างที่เวลา 80 ปี และ 100 ปี แสดงในรูปที่ 4.10 พิจารณา จุดที่มีความเข้มข้นสูงสุดที่ความลึกจากผิวคอนกรีตถึงเหล็กเสริมหรือระยะคอนกรีตหุ้มเหล็กเสริม 3 เซนติเมตร โดยเมื่อพิจารณาในกลุ่มตัวแปรที่มีปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์ที่เท่ากันพบว่าเมื่อตัวแปร ค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์การกระจายตัว (D_{ref}) หรือค่า w/b ratio เพิ่มขึ้นครั้งละ 0.03 จากค่าเริ่มต้น 0.6 ไปจนถึง 0.69 พบว่ามีการเพิ่มขึ้นของปริมาณความเข้มข้นของคลอไรด์โดยเฉลี่ยร้อยละ 2.25 และ 1.19 ที่เวลา 80 และ 100 ปี ตามลำดับ ซึ่งในรูปที่ 4.11 แสดงรูปการกระจายตัวของคลอไรด์ใน พื้นที่ชิ้นส่วนที่กำหนดสำหรับซุดตัวแปร 4D ที่เวลา 80 ปี และรูปที่ 4.12 ในกรณีเดียวกันแสดงการ กัดกร่อนที่เหล็กเสริม Flexure reinforcement (A_{s}), Shear friction reinforcement (A_{h}), Vertical reinforcement (A_{r}) โดยพิจารณาจุดที่ถูกกัดกร่อนอย่างมากที่สุดพบเกิดร้อยละ 75, 63, 88 ตามลำดับ

รูปที่ 4.11 ปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์แทรกซึมสำหรับชุดตัวแปร 4D ที่เวลา 80 ปี

รูปที่ 4.12 การกัดกร่อนที่เหล็กเสริม

จากรูปที่ 4.13 แสดงอัตราเพิ่มขึ้นของปริมาณคลอไรด์แทรกซึมและความลึกของปฏิกิริยาคา บอเนชั่นจากผิวสัมผัสคอนกรีตตลอดระยะเวลาที่ทำการวิเคราะห์ของตัวแปรชุด 4D ที่เวลา 80 ปี มี ความเข้มข้นคลอไรด์ 0.0082 กิโลกรัมต่อน้ำหนักซีเมนกิโลกรัม และความลึกของปฏิกิริยาคาบอเนชั่น เกิดขึ้น 76.2 มิลลิเมตร

รูปที่ 4.13 ความเข้มข้นคลอไรด์และความลึกปฏิกิริยาคาบอเนชั่นของตัวแปร 4D การวิเคราะห์ด้วยปฏิกิริยาคาบอเนชั่นสามารถแสดงถึงความลึกของปฏิกิริยาที่กระทำกับ โครงสร้างได้ แต่เนื่องด้วยการวิเคราะห์ใช้ปริมาณความเข้มข้นของคาร์บอนไดออกไซด์ (*CO*₂) ใน สภาพแวดล้อมปกติโดยประมาณ 0.0036 หรืออยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีมลพิษสูง ผลกระทบการกัดกร่อนที่ เหล็กเสริมจากปฏิกิริยาคาบอนเนชั่นจึงเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการแทรกซึมจาก คลอไรด์จะส่งผลต่อการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมมากกกว่า ดังในรูปที่ 4.14 ปริมาณเหล็กเสริมที่ถูกกัด กร่อนทั้งหมดเปรียบเทียบในแต่ละกรณีศึกษา เมื่อสังเกตในกรณีที่เปรียบเทียบในชุดตัวแปรที่มีความ เข้มข้นคลอไรด์เท่ากันและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวที่เพิ่มขึ้น พบว่าการกัดกร่อนที่เหล็กเสริม *A_h*, *A*, , *A*, มีอัตราการถูกกัดกร่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.55, 6.15, 5.74 จะเห็นได้ว่าเหล็กเสริม *A_h* จะมีการตอบสนองต่อการเพิ่มค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวมากที่สุด เนื่องจากเป็นชั้นเหล็กเสริม *A_h* จะมีการตอบสนองต่อการเพิ่มค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวมากที่สุด เนื่องจากเป็นชั้นเหล็กเสริมที่อยู่ ลึกที่สุดจากผิวคอนกรีตเมื่อคลอไรด์แทรกซึมได้เร็วขึ้นจึงส่งผลให้ปริมาณคลอไรด์ที่แทรกซึมผ่านเพิ่ม เร็วขึ้นจนถึงค่าวิกฤต ในขณะเดียวกันสำหรับเหล็กเสริมอื่นๆ ที่อยู่ในชั้นที่ใกล้กับผิวคอนกรีตกว่า ค่า สัมประสิทธิ์การกระจายตัวที่น้อยกว่าในปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์ที่เพียงพอก็สามารถเหนี่ยวนำให้ เกิดการกัดกร่อนได้เหมือนกัน

รูปที่ 4.14 การกัดกร่อนที่เหล็กเสริมอย่างมากที่สุดในแต่ละคลอไรด์พารามิเตอร์ที่เวลา 80 ปี ในส่วนของการเปรียบเทียบระหว่างผลจากการวิเคราะห์แบบจำลองกับผลจากการสำรวจ ด้วยวิธีการ 3D scan จะเทียบผลสุดท้ายที่ Crack pattern โดยหาชุดตัวแปรการแทรกซึมคลอไรด์ที่ วิเคราะห์แล้วให้ผลลัพธ์ได้ใกล้เคียงมากที่สุด สำหรับผลของตัวแปรชุด 4D เปรียบเทียบการวัดขนาด รอยแตกร้าวแบบหลุดร่อน (Spalling cracks) บริเวณที่มุมส่วนปลายและชนิด Direct shear crack ที่เกิดขึ้นบริเวณมุมด้านในแสดงในรูปที่ 4.15-4.16

89

(ก)

รูปที่ 4.15 การวัดขนาดและตำแหน่งรอยแตกร้าวที่เกิดขึ้น (ก) รูปแบบการแตกร้าวจากการวิเคราะห์แบบจำลอง 4D (ข) รูปแบบการแตกร้าวจากผล 3D scan

(ก)

(ข)

รูปที่ 4.16 ขนาดรอยแตกร้าวที่ Re-entrant corner

เมื่อพิจารณาที่ความเสียหายที่คอนกรีตโดยสังเกตจากผล Crack pattern จะเห็นว่าคอนกรีต แตกร้าวและหลุดร่อนในบริเวณด้านล่างส่วนปลายเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากเหล็กเสริมในส่วนที่ รับแรงดึงและแรงดัดสูญเสียการยึดเหนี่ยวกับคอนกรีตจาการเกิดสนิม ส่งผลให้คอนกรีตส่วนมุม reentrant corner เริ่มแยกออกก่อนเป็นรอยแตกร้าวหลักควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด ในรูปที่ 4.17 กำหนดตำแหน่งเพื่อตรวจสอบรอยแตกร้าวค่าสูงสุดที่เกิดขึ้นใน Plane และแสดงผลเปรียบเทียบรอย แตกร้าวในแต่ละพารามิเตอร์ตามรูปที่ 4.18

สำหรับผลการตรวจสอบรอยแตกร้าวสังเกตได้ว่ามีความสอดคล้องกับผลของการถูกกัดกร่อน ในแต่ละกรณี คือเมื่อเพิ่มความเข้มข้นของปริมาณคลอไรด์และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวก็จะทำ ให้เกิดการแตกร้าวและเสื่อมสภาพเพิ่มขึ้นอีกด้วย สำหรับชุดตัวแปร 4D พบว่าเกิด Crack ที่มุม reentrant ที่ค่าสูงสุดประมาณ 3.92 มิลลิเมตร แสดงผลทั้งหมดตลอดช่วงเวลาตามภาคผนวก ง สอดคล้องกับผลการสำรวจและผลการวิเคราะห์ และจะเห็นได้ว่าภายหลังจากช่วงเวลา 80 ปี ความ ้เสื่อมสภาพมีแนวโน้มพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากเมื่อผิวของคอนกรีตแตกร้าวและเปิดออก ทำให้เหล็กเสริมถูกเปิดเผยให้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมได้ง่ายมากขึ้น

รูปที่ 4.17 ตำแหน่งหน้าตัดสำหรับตรวจสอบรอยแตกร้าว

รูปที่ 4.18 เปรียบเทียบรอยแตกร้าวค่าสูงสุดที่หน้าตัดตรวจสอบกับอายุของโครงสร้างสะพานในแต่ ละพารามิเตอร์คลอไรด์

รูปที่ 4.19 ความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบพลาสติกกับการโก่งตัวที่ส่วนปลายบากบ่า การเปลี่ยนรูปแบบพลาสติกหรือความเครียดแบบคงรูป (Plastic Strain) แสดงตามรูปที่ 4.19 โดยที่เปรียบเทียบกับกรณี A0 เป็นกรณีที่เพิ่มแรงกระทำจนโครงสร้างวิบัติด้วยแบบจำลอง ต้นแบบและกรณีพารามิเตอร์คลอไรด์ ได้ความสัมพันธ์ค่าการโก่งตัวที่ส่วนปลายและ Plastic deformation เมื่อพิจารณาที่จุดวิบัติของแบบจำลองต้นแบบ A0 จะเกิดพฤติกรรมการโก่งตัวส่วน ปลาย 15 มิลลิเมตร รอยแตกร้าวที่มุม 5.9 มิลลิเมตร และเกิดการเปลี่ยนรูปแบบพลาสติกโดยเฉลี่ย -0.001 ของหน้าตัดตรวจสอบ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่วิเคราะห์ด้วยพารามิเตอร์คลอ ไรด์ชุด 4D จะพบว่าพฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดในระหว่างช่วงเวลา 88-90 ปี จึงประเมิณได้ว่าโครงสร้าง ของสะพานที่ชิ้นส่วนลักษณะปลายบากบ่าจะเกิดการวิบัติในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ แสดงตามรูปที่ 4.20

รูปที่ 4.20 กรณีที่โครงสร้างมี Corrosion จนเกิดการวิบัติ

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของโครงสร้างคานคอนกรีตเสริมเหล็กชิ้นส่วนปลายบากบ่าใน สะพานปรีดี-ธำรง จ.พระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีแบบไม่เชิงเส้นระเบียบวิธีไฟไนท์เอลิเมนท์ ซึ่งคำนึงถึง ความเสื่อมสภาพของโครงสร้างจากการกัดกร่อนโดยสภาพแวดล้อมร่วมด้วย โดยที่เกิดจากการกัด กร่อนที่เหล็กเสริมในบริเวณที่มีการส่งถ่ายผ่านแรงแบบซับซ้อน ส่งผลกระทบให้เกิดการแตกร้าวของ คอนกรีตที่ตามมาในขณะที่โครงสร้างได้รับน้ำหนักบรรทุกกระทำคงที่ สำหรับการประเมิณความ เสื่อมสภาพของโครงสร้าง ผลกระทบจากการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ สมรรถภาพของโครงสร้างลดลงภายใต้อายุการใช้งานของโครงสร้างสะพาน

สำหรับการวิเคราะห์สะพานปรีดี-ธำรงเป็นการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมเชิงกลประกอบกับ แบบจำลองการแทรกซึมคลอไรด์และปฏิกิริยาคาบอเนชั่น เริ่มต้นด้วยให้น้ำหนักบรรทุกกระทำคงที่ กับโครงสร้างหลังจากนั้นใช้แบบจำลองการกัดกร่อนที่เหล็กเสริมจากคลอไรด์และคาบอเนชั่นตาม เวลาอายุของสะพานที่ 80 ปีและขยายเวลาออกไปถึง 100 ปีเพื่อตรวจสอบความทนทาน กำหนด พารามิเตอร์สำหรับการวิเคราะห์อ้างอิงจากการทดลองในตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับโครงสร้าง ที่ทำการศึกษา จากการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้สามารถสรุปได้ดังนี้

 ผลการศึกษาความอ่อนไหวของโครงสร้างต่อปริมาณเหล็กเสริมที่เสนอตามมาตราฐาน PCI (2010) เพื่อควบคุมให้พฤติกรรมของโครงสร้างลักษณะการแตกร้าวมีแนวโน้มคล้ายกับปัญหาที่สำรวจ พบ ด้วยการควบคุมด้วยปริมาณ Flexure reinforcement และ Shear friction reinforcement โดยเมื่อลดปริมาณของเหล็กเสริมทั้งสองกรณี รอยแตกร้าวเปลี่ยนแปลงจากทิศทาง Diagonal shear crack เป็น Direct shear crack ทิศทางแนวตรงเริ่มต้นจากบริเวณมุมของปลายบากบ่า เนื่องจาก การถ่ายแรงจากส่วนปลายที่จุดรองรับไปสู่หน้าตัดหลักได้น้อยลงและส่งผลที่ตามมาคือการแตกร้าว เฉพาะจุดที่ส่วนปลายเนื่องด้วยปริมาณเหล็กปลอกเสริม Nib vertical reinforcement ไม่เพียงพอ ตั้งแต่ต้นตามข้อเสนอของมาตรฐาน เป็นข้อสังเกตในการพิจารณาถึงกรณีที่มีการกัดกร่อนที่เหล็ก เสริมเพื่อกำหนดตำแหน่งการแทรกซึมของคลอไรด์และคาบอเนชั่นได้อย่างเฉพาะเจาะจง

 การวิเคราะห์โครงสร้างคานคอนกรีตเสริมเหล็กปลายบากบ่าด้วยการพิจารณาการเกิด Corrosion ร่วมด้วย แสดงให้เห็นพฤติกรรมของโครงสร้างที่แตกต่างออกไปจากการวิเคราะห์แบบ Static มีลักษณะรอยแตกร้าวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดขณะที่มีน้ำหนักบรรทุกกระทำคงที่ตลอดเวลา เมื่อตรวจสอบยืนยันผลการวิเคราะห์ด้วย 3D scan ลักษณะรอยแตกร้าวและขนาดมีความใกล้เคียง กับผลจากแบบจำลอง แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเกิดความเสื่อมสภาพและสูญเสียความทนทานจาก การเกิด Corrosion เป็นระยะเวลา 80 ปี โดยที่จะขึ้นอยู่กับตัวแปรหลัก คือ ความเข้มข้นคลอไรด์ ค่า สัมประสิทธิ์การกระจายตัวของคอนกรีต w/b ratio ค่าความเข้มข้นคลอไรด์วิกฤต อัตราการเกิดสนิม ของเหล็กเสริม คุณสมบัติของวัสดุโครงสร้างและระยะคอนกรีตหุ้มเหล็กเสริมห่างจากพื้นผิวสัมผัส สภาพแวดล้อม

3. ผลการวิเคราะห์กรณีชุดตัวแปร 4D คือ ปริมาณความเข้มข้นคลอไรด์ 0.0085 kg/kg of cement และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตัวของคอนกรีต 4.144x10⁻¹² m² / s ที่อัตราส่วนน้ำต่อซี เมน w/b ratio 0.66 มีลักษณะการแตกร้าวเหมือนกับโครงสร้างจริงมากที่สุดในเวลา 80 ปี โดยที่ เปรียบเทียบรอยแตกร้าวหลักที่บริเวณมุม Re-entrant corner พบว่ามีขนาด 3.92 มิลลิเมตร เนื่องจากการเกิด Corrosion ที่เหล็กเสริม Flexure reinforcement และ Shear friction reinforcement ในส่วนบน ทำให้หน้าตัดสูญเสียการรับแรงดึงและคานส่วนปลายรับแรงอัดเพิ่มขึ้น คือ เมื่อปริมาณเหล็กเสริมลดลงจึงทำให้ความสัมพันธ์ภายในระหว่างคอนกรีตและเหล็กเสริม เปลี่ยนไป จึงเกิดรอยแตกร้าวเฉพาะจุด (Local nib crack) ในส่วนปลายเพิ่มขึ้นและคอนกรีตหลุด ร่อน ทำให้สามารถประเมิณได้ว่าการวิบัติจะเกิดในช่วงเวลา 88-90 ปี

4. การวิเคราะห์โครงสร้างด้วยวิธีการไม่เชิงเส้นระเบียบวิธีไฟในท์เอลิเมนท์ในสะพานที่มีความ เสื่อมสภาพหรือสะพานที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการกัดกร่อน สามารถวิเคราะห์ร่วมกับ ฟังก์ชันของกัดกร่อนที่เหล็กเสริม ทำให้แบบจำลองมีความละเอียดมากยิ่งขึ้นและสามารถประเมิณได้ ถึงปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสื่อมสภาพตลอดอายุการใช้งานของโครงสร้าง รวมไปถึงสามารถ นำไปปรับใช้ในการออกแบบ ซ่อมแซมหรือบำรุงรักษา เพื่อเสริมความทนทานในระยะยาวของ โครงสร้างได้ อย่างไรก็ตามความเสื่อมสภาพที่สำรวจพบอาจเกิดได้จากหลายปัจจัย ตัวอย่างเช่นกรณี มีการใช้น้ำหนักบรรทุกเกินขนาดกำหนดการใช้งาน การรับน้ำหนักกระทำแบบซ้ำๆจนเกิดความล้า จากน้ำหนักรถบรรทุกสัญจร ในงานวิจัยนี้จะเป็นการคำนวณด้วยน้ำหนักบรรทุกคงที่ประกอบกับการ กัดกร่อนจากคลอไรด์แทรกซึมและคาบอเนชั่นเท่านั้น ในกรณีที่สามารถกำหนดเงื่อนไขได้ครบถ้วน ตามความเป็นจริงจะยิ่งทำให้แบบจำลองมีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

 ในโครงสร้างสะพานที่มีแนวโน้มเกิดความเสื่อมสภาพจากการกัดกร่อนจากสภาพแวดล้อม หรือมีคราบความชื้นตกค้างอยู่เฉพาะจุดและมีรอยแตกร้าวเกิดขึ้นในบริเวณนั้น ควรมีการตรวจสอบ และเฝ้าติดตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทั้ง การโก่งตัว ขนาดรอยแตกร้าว ลักษณะของ การแตกร้าว หรือคุณสมบัติทางเคมีสำหรับตัวแปรที่เหนี่ยวนำให้เกิดการกัดกร่อน ตลอดช่วงเวลาทุกๆ 1-2 ปี เพื่อหาถึงอัตราความเสื่อมสภาพของโครงสร้างและเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ผล

2. เมื่อพิจารณาจากคานส่วนปลายบากบ่าในสะพานปรีดี-ธำรง ในส่วนของระยะคอนกรีตหุ้ม เหล็กเสริมมีระยะน้อยเกินไป ควรมีระยะอย่างน้อย 5 เซนติเมตร และเพื่อหลีกเลี่ยงในจุดที่คอนกรีตมี อัตราการไหลซึมผ่านของน้ำได้ควรกำหนดให้ w/b ratio ของคอนกรีตที่ใช้งานในระดับที่ต่ำไว้และ การออกแบบให้มีเหล็กเสริมต้านทานการแตกร้าวที่มุมในทิศทางตามแนวยาวยังสามารถช่วยลดความ เสื่อมสภาพที่เกิดจาก Corrosion ได้อีกด้วย

- 3. การเสริมกำลังเมื่อโครงสร้างถูกกัดกร่อนจากสภาพแวดล้อมและเกิดความเสื่อมสภาพ
  - Post-tensioning: วิธีการนี้จะใช้การเสริมลวดอัดแรงเข้าไปในชิ้นส่วนของคอนกรีต โครงสร้างให้อยู่ในสภาพแรงดึงยึดติดที่ส่วนปลาย ซึ่งจะสร้างแรงอัดในองค์ประกอบ คอนกรีตและเพิ่มความสามารถในการรับน้ำหนักให้มากขึ้น สำหรับวิธีการเสริม กำลังนี้สามารถใช้ได้ใน คาน พื้น เสา ของโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กสะพานได้
  - Shotcrete: เป็นวิธีการพ่นคอนกรีตบริเวณพื้นผิวด้านนอกของชิ้นส่วนเพื่อเพิ่ม ความหนาของคอนกรีตที่ปกคลุม ซึ่งเป็นการซ่อมแซมได้แค่ที่ผิวของส่วนที่แตกร้าว
  - External prestressing: ในวิธีนี้องค์ประกอบคอนกรีตอัดแรงจะถูกติดตั้งไว้ ภายนอกของชิ้นส่วนคอนกรีตเดิมที่มีอยู่และใช้วัสดุยึดเหนี่ยวกันระหว่างทั้งสอง องค์ประกอบ ทำการอัดแรงจากโครงสร้างใหม่ส่งถ่ายแรงไปยังโครงสร้างเดิม สามารถเพิ่มความสามารถในการรับน้ำหนักบรรทุกได้
  - Steel plate bonding: วิธีนี้เป็นการติดตั้งแผ่นเหล็กยึดติดกับโครงสร้างเดิมช่วย เพิ่มความต้านทานแรงดึง เพิ่มความสามารถในการรับน้ำหนักได้ เหมาะกับการเสริม กำลังของขึ้นส่วนโครงสร้างชนิด พื้น
  - FRP: การใช้วัสดุโพลิเมอร์เสริมไฟเบอร์สามารถใช้เสริมกำลังสะพานคอนกรีตเสริม เหล็กที่เสื่อมสภาพเนื่องจากการกัดกร่อนได้ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเสริมด้วย วัสดุ FRP ชนิดแผ่นเสริมกำลังจากผิวด้านนอก การใช้วัสดุ FRP ชนิด bars และ

grid เสริมทดแทนหน้าตัดของเหล็กเสริมที่ถูกกัดกร่อนไป และการใช้เพื่อป้องกันโดย การเคลือบบนพื้นผิวของคอนกรีต ซึ่งสามารถลดความเสียหายเพิ่มเติมจากคลอไรด์ แทรกซึมได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ในชิ้นส่วนคานปลายบากบ่าของโครงสร้างสะพานปรีดี-ธำรงการเสริมกำลังที่บริเวณ ผิวคอนกรีตอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากมีความเสื่อมสภาพทั้งการสูญเสียหน้าตัด เหล็กเสริมเป็นจำนวนมากและกำลังต้านทานแรงอัดของคอนกรีตลดลงจากการเกิดรอยร้าว วิธีการเสริมกำลังด้วยชิ้นส่วนคอนกรีตอัดแรงภายนอกหรือเป็นโครงสร้างชิ้นใหม่เพื่อทดแทน การรับน้ำหนักบรรทุกเดิมควบคู่ไปกับการซ่อมและเคลือบพื้นผิวด้วยการเสริมกำลังจากวัสดุ โพลิเมอร์ในส่วนที่ถูกกัดกร่อนจึงจะเหมาะสม และในจุดที่เป็นรอยต่อแบบ Half-joint ควร ออกแบบให้หลีกเลี่ยงการเกิดความชื้นสะสมที่ชิ้นส่วนจากระบบระบายน้ำในโครงสร้าง สะพาน

บรรณานุกรม

- 1332-55, D. Concrete Work Standards when Considering the Durability and Service Life. DPT Standard, Department of Public Works and Town & Country Planning of Thailand, Phayathai, Bangkok.
- Angst, U., Elsener, B., Larsen, C. K., & Vennesland, Ø. (2009). Critical chloride content in reinforced concrete—A review. *Cement and Concrete research*, 39(12), 1122-1138.
- Aswin, M., Mohammed, B. S., Liew, M., & Syed, Z. I. (2015). Shear failure of RC dapped-end beams. *Advances in Materials science and engineering*, 2015.
- Bertolini, L., Elsener, B., Pedeferri, P., Redaelli, E., & Polder, R. B. (2013). *Corrosion of steel in concrete: prevention, diagnosis, repair*. John Wiley & Sons.
- Béton, C. E.-I. d. (1993). CEB-FIP model code 1990: Design code. Thomas Telford Publishing.
- Boothman, D., Leckie, S., MacGregor, I., & Brodie, A. (2008). Assessment of concrete half-joints using non-linear analysis. Proceedings of the Institution of Civil Engineers-Bridge Engineering,
- [Record #42 is using a reference type undefined in this output style.]
- Cervenka, J., & Papanikolaou, V. K. (2008). Three dimensional combined fracture–plastic material model for concrete. *International journal of plasticity*, 24(12), 2192-2220.
- Chijiwa, N., Suryanto, B., & Kurihara, R. (2020). FORENSIC ANALYSIS OF REINFORCED CONCRETE HALF-JOINTS. *Technology*, 6(1), 215-226.
- Clark, L. A., & Thorogood, P. (1988). Serviceability behaviour of reinforced concrete half joints. *Structural Engineer*, 66(18).
- Collepardi, M. (1972). Penetration of chloride ions into cement pastes and concretes.
- Committee, A. (2008). Building code requirements for structural concrete (ACI 318-08) and commentary.
- Cook, R. D. (2007). Concepts and applications of finite element analysis. John wiley & sons.
- Cook, W. D., & Mitchell, D. (1988). Studies of disturbed regions near discontinuities in reinforced concrete members. *Structural Journal*, 85(2), 206-216.
- Desnerck, P., Lees, J. M., & Morley, C. T. (2016). Impact of the reinforcement layout on the load capacity of reinforced concrete half-joints. *Engineering Structures*, 127, 227-239.

- Eligehausen, R., & Bigaj-van Vliet, A. (1999). Bond behaviour and models. *Structural Concrete, the Textbook on Behaviour, Design and Performance. CEB-FIP Bulletins*, 1(2), 3.
- Gjørv, O. E. (2009). Durability design of concrete structures in severe environments. CRC Press.
- Gonzalez, J., Andrade, C., Alonso, C., & Feliu, S. (1995). Comparison of rates of general corrosion and maximum pitting penetration on concrete embedded steel reinforcement. *Cement and Concrete research*, 25(2), 257-264.
- Hájková, K., Šmilauer, V., Jendele, L., & Cervenka, J. (2018). Prediction of reinforcement corrosion due to chloride ingress and its effects on serviceability. *Engineering Structures*, 174, 768-777.
- Hordijk, D. (1991). Local approach to fatigue of concrete, doctor dissertation. *Delft University of Technology, The Netherlands, ISBN*, 90, 9004519-9004518.
- [Record #17 is using a reference type undefined in this output style.]
- Kupfer, H. B., & Gerstle, K. H. (1973). Behavior of concrete under biaxial stresses. Journal of the engineering mechanics division, 99(4), 853-866.
- Kwon, S.-J., & Na, U.-J. (2011). Prediction of durability for RC columns with crack and joint under carbonation based on probabilistic approach. *International Journal of Concrete Structures* and Materials, 5(1), 11-18.
- Kwon, S. J., Na, U. J., Park, S. S., & Jung, S. H. (2009). Service life prediction of concrete wharves with early-aged crack: Probabilistic approach for chloride diffusion. *Structural Safety*, 31(1), 75-83.
- Laboratory, C. T., Stratfull, R., Jurkovich, W., & Spellman, D. (1975). *Corrosion testing of bridge decks*. The Laboratory Sacramento, CA, USA.
- Lees, J., & Morley, C. (2018). Strut-and-tie models for deteriorated reinforced concrete half-joints.
- Liu, T., & Weyers, R. (1998). Modeling the dynamic corrosion process in chloride contaminated concrete structures. *Cement and Concrete research*, 28(3), 365-379.
- Liu, Y. (1996). Modeling the time-to corrosion cracking of the cover concrete in chloride contaminated reinforced concrete structures Virginia Tech].
- [Record #49 is using a reference type undefined in this output style.]
- Mata-Falcón, J., Pallarés, L., & Miguel, P. F. (2019). Proposal and experimental validation of simplified strut-and-tie models on dapped-end beams. *Engineering Structures*, 183, 594-609.

- Mattock, A. H., & Chan, T. C. (1979). Design and behavior of dapped-end beams. *PCI journal*, 24(6), 28-45.
- Mitchell, D., Marchand, J., Croteau, P., & Cook, W. D. (2011). Concorde overpass collapse: structural aspects. *Journal of performance of constructed facilities*, 25(6), 545-553.
- Moreno-Martínez, J. Y., & Meli, R. (2014). Experimental study on the structural behavior of concrete dapped-end beams. *Engineering Structures*, 75, 152-163.
- Mörsch, E. (1909). *Concrete-steel construction (der Eisenbetonbau)*. Engineering news publishing Company.
- Muthena, A., Andrade, C., Nilsson, L., & Edvardsen, C. (2000). DuraCrete, Final Technical Report.
- Nagy-György, T., Sas, G., DĂescu, A., Barros, J. A., & Stoian, V. (2012). Experimental and numerical assessment of the effectiveness of FRP-based strengthening configurations for dapped-end RC beams. *Engineering Structures*, 44, 291-303.
- Page, C. (1992). Nature and properties of concrete in relation to environment corrosion. *Corrosion of Steel in Concrete*.
- Poulsen, E., & Mejlbro, L. (2010). *Diffusion of chloride in concrete: theory and application*. CRC Press.
- Rodriguez, J., Ortega, L., Casal, J., & Diez, J. (2018). Corrosion of reinforcement and service life of concrete structures. In *Durability of Building Materials and Components* 7 (pp. 117-126).
   Routledge.
- Santarsiero, G., Masi, A., & Picciano, V. (2021). Durability of Gerber saddles in RC bridges: Analyses and applications (Musmeci Bridge, Italy). *Infrastructures*, 6(2), 25.
- Schlaich, J., Schäfer, K., & Jennewein, M. (1987). Toward a consistent design of structural concrete. *PCI journal*, 32(3), 74-150.
- Smilauer, V., Jendele, L., & Cervenka, J. (2013). Prediction of carbonation and chloride ingress in cracked concrete structures. BHV Topping and P. Iványi, Editors. Proceedings of the Fourteenth International Conference on Civil, Structural and Environmental Engineering Computing,
- Spec-net. (2015). Corrosivity zones for steel construction [online] available from:
- http://www.spec-net.com.au/press/1014/gaa_081014/Corrosivity-Zones-for-SteelConstruction-Galvanizers-Association http://www.spec-net.com.au/press/1014/gaa_081014/Corrosivity-

Zones-for-SteelConstruction-Galvanizers-Association

- Tang, L., Utgenannt, P., & Boubitsas, D. (2015). Durability and service life prediction of reinforced concrete structures. *Journal of the Chinese Ceramic Society*, 43(10), 1408-1419.
- Thomas, M., & Bentz, D. (2001). Life 365–Computer program for predicting the service life and life-cycle costs of reinforced concrete structures exposed to chlorides. User Manual (version 1.0.
  0), presented at the Nordic Mini Seminar & fib TG,
- Toupin, R. A. (1965). Saint-Venant's principle. *Archive for Rational Mechanics and Analysis*, 18(2), 83-96.
- Wang, Q., Guo, Z., & Hoogenboom, P. C. (2005). Experimental investigation on the shear capacity of RC dapped end beams and design recommendations. *Structural Engineering and Mechanics*, 21(2), 221.
- Zhang, J., Wang, J., & Kong, D. (2010). Chloride diffusivity analysis of existing concrete based on Fick's second law. *Journal of Wuhan University of Technology-Mater. Sci. Ed.*, 25(1), 142-146.

Chulalongkorn University

การคำนวณแรงเฉือน (V) ตามมาตรฐาน AASHTO ASD

การคำนวณแรงเฉือน (V) ตามมาตรฐาน AASHTO ASD

น้ำหนักบรรทุกออกแบบที่นำมาใช้สำหรับสภาวะการใช้งานขีดสุด อ้างอิงตามมาตรฐานของ สมาคมทางหลวงและการขนส่งแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา AASHTO โดยใช้น้ำหนักรถบรรทุกชนิด HS20-35 ตามมาตรฐานเมื่อปี ค.ศ. 1935 ในการคำนวณแรงเฉือนสภาวะสุดขีดใช้งาน (V,) และแรง เฉือนสภาวะสุดขีดประลัย (V,) ซึ่งมีรายละเอียดการคำนวณดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดหน้าตัดคานประกอบ

1.1. หน้าตัดคานหล่อส	้ำเร็จช่วงคานปลายเ	มากบ่า		
A_{girder}			0.378	m^2
$A_{diaphragms}$			0.1425	m^2
L		- N	19.05	т
L_{s3}		E A	15.025	т
L_{d}	ALCONCO	Sta B	3.25	m
1.2. พื้นหล่อในที่			}	
t _s		หาริทยาล่	e 0.20	т
		n U nivers	SITY 0.05	т

1.3. ความกว้างประสิทธิผล (S)

1)
$$\frac{1}{4}span = \frac{19.05}{4} = 4.76$$
 m

2)
$$12t_s + \left(\frac{1}{2}b_f \text{ or } t_w\right) = 1.2(0.2) + 0.28 = 2.68 m$$

3) average spacing between beams = 3.26 + 0.28 = 3.54 m

2. ค่าสัมประสิทธิ์แรงเฉือน

2.1. แรงเฉือนกรณีออกแบบ 1 ช่องจราจร

$$DFV_{int(1)} = 0.36 + \left(\frac{s}{7600}\right)$$

= 0.36 + $\left(\frac{2680}{7600}\right)$ = 0.713 Lanes / Girder

2.2. แรงเฉือนกรณีออกแบบมากกว่า 2 ช่องจราจร

$$DFV_{int(2)} = 0.2 + \left(\frac{S}{3600}\right) - \left(\frac{S}{10700}\right)^2$$
$$= 0.2 + \left(\frac{2682}{3600}\right) - \left(\frac{2680}{10700}\right)^2 = 0.882 \quad Lanes / Girder$$

2.3. ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายแรงเฉือนคานตัวนอก

$$e = 0.6 + \frac{d_e}{3000} = 0.6 + \frac{1000}{3000}$$
$$= 0.933$$

 $DFV_{int} = \max \left(DFV_{int(1)}, DFV_{int(2)} \right) = 0.882 \quad Lanes / Girder$ $DFV_{ext} = eDFV_{int} = 0.933 (0.882) = 0.823 \quad Lanes / Girder$

3. แรงเฉือนเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกสูงสุด

- **3.1.** น้ำหนักบรรทุกจร (HS20-35)
  - 1) น้ำหนักยุทโธปกรณ์

ไม่นำมาพิจารณาสำหรับกรณีการหาค่าแรงเฉือนสูงสุด

2) น้ำหนักรถบรรทุก (รูปที่ 3.3 (ทศพล และ มนต์เกียรติ์, 2558))

$$V_{TR} = 145 \left(\frac{15.025}{15.025}\right) + 35 \left(\frac{10.755}{15.025}\right) + 107 \left(\frac{1.615}{15.025}\right) = 181.55$$
 kN

3) น้ำหนักแผ่กระจาย

$$V_{Ln} = = 9.3(15.025/2) = 69.87 kN$$

4) แรงเฉือนเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกจร

$$V_{LL} = DVF_{ext} \left[V_{Tr} + V_{Ln} \right] = 0.823 (181.55 + 69.87) = 206.92 \quad kN$$

3.2.
$$u^{\tilde{h}}$$
19 $u^{\tilde{h}}$ 10 $u^{\tilde{h}}$ 19 $u^{\tilde{h}}$ 10 $u^{\tilde{h}}$ 10

2) แรงเฉือนเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกคงที่

$$V_o = w_o \frac{L}{2} = 2.74 \left(\frac{15.025}{2}\right) = 20.55 \quad kN$$

$$V_G = w_g \frac{L}{2} = 9.072 \left(\frac{13.025}{2}\right) = 68.15 \quad kN$$
$$V_S = w_s \frac{L}{2} = 8.88 \left(\frac{15.025}{2}\right) = 66.71 \quad kN$$
$$V_D = w_D(4) = 5.55(4) = 22.2 kN$$

$$V_A = w_A \frac{L}{2} = 3.83 \left(\frac{15.025}{2}\right) = 28.77$$
 kN

$$V_r = 4.2 \frac{L}{2} = 4.2 \left(\frac{15.025}{2}\right) = 31.55$$
 kN

4. แรงเฉือนกระทำที่จุดรองรับปลายบากบ่า

1) แรงเฉือนที่สภาวะสุดขีดใช้งาน
$$(V_s)$$

 $V_s = (V_G + V_s + V_D + V_o) + V_r + V_A + V_{LL}$
 $V_s = 68.15 + 66.71 + 22.2 + 20.55 + 31.55 + 28.77 + 206.92 = 444.9 kN$
2) แรงเฉือนที่สภาวะสุดขีดประลัย (V_u)
 $V_u = 1.33(V_G + V_s + V_D + V_o + V_r + V_A + 2.0V_{LL})$

$$V_{u} = 1.33 \Big[68.15 + 66.71 + 22.2 + 20.55 + 31.55 + 28.77 + 2.0(206.92) \Big]$$

= 866.85 kN

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chill Al ONGKORN HNIVERSITY

การคำนวณออกแบบเหล็กเสริมสำหรับคานปลายบากบ่าตามมาตรฐาน PCI 2010

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การคำนวณออกแบบเหล็กเสริมสำหรับคานปลายบากบ่าตามมาตรฐาน PCI 2010

จากค่าแรงเฉือนที่สภาวะสุดขีดประลัยเท่ากับ 866.85 *kN* ตามมาตรฐาน AASHTO นำมา คำนวณหาปริมาณเหล็กเสริมสำหรับคานปลายบากบ่าตามมาตรฐาน PCI 2010 ของสะพานปรีดี-ธำรง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดคานปลายบากบ่า

1.1. ขนาดของคานปลายบากบ่า

2. ตรวจสอบความต้องการเหล็กเสริมในคานปลายบากบ่าตามมาตรฐาน PCI

1)	H-d	=	780	mm	>	200 or 0.2	2H	=	200,320	тт
2)	l_p	=	350	mm	>	300	тт			

จากเงื่อนไขในข้อ 1) และ 2) ตามมาตรฐาน PCI 2010 ฉะนั้นจำเป็นต้องเสริมเหล็กเพื่อ ป้องกันการเกิดการวิบัติในคานปลายบากบ่าโดยใช้ค่าตัวคูณเพิ่มน้ำหนัก (*φ*) มีค่าเท่ากับ 0.75 3. คำนวณปริมาณ Flexure reinforcement $\left(A_{s}
ight)$

$$A_{s} = \frac{1}{\phi f_{y}} \left[V_{u} \left(\frac{a}{d} \right) + N_{u} \left(\frac{h}{d} \right) \right]$$
$$= \frac{1 \times 1000}{0.75(235)} \left[866.85 \left(\frac{350}{820} \right) + 173.37 \left(\frac{870}{820} \right) \right] = 3142.9 \ mm^{2}$$

4. คำนวณปริมาณ Shear friction reinforcement $\left(A_{_{h}}
ight)$

$$\mu_{e} = \frac{\phi 1000\lambda bh\mu}{V_{u}}$$

$$= \frac{0.75(1000)(1)(280)(870)(1.4)}{(866.85 \times 224.8)(2.54^{2})(100)} = 2.03 < 3.40 (O.K.)$$

$$A_{s} = \frac{2V_{u}}{3\phi f_{y}\mu_{e}} + \frac{N_{u}}{\phi f_{y}}$$

$$= \left[\frac{2(866.85)}{3(0.75)(235)(2.03)} + \frac{173.37}{0.75(235)}\right](1000) = 2598.9 \ mm^{2}$$

$$A_{s} \text{ use } 3142.9 \ mm^{2}$$

$$A_{h} = 0.5 \left[A_{s} - \frac{N_{u}}{\phi f_{y}}\right]$$

$$= 0.5 \left[3142.9 - \frac{173.37(1000)}{0.75(235)}\right] = 1079.6 \ mm^{2}$$

5. คำนวณปริมาณ Hanger reinforcement $(A_{\scriptscriptstyle sh})$

$$A_{sh} = \frac{V_u}{\phi} = \frac{866.85}{0.75(235)} \times 1000 = 4918.3 \quad mm^2$$

6. คำนวณปริมาณ Vertical reinforcement (A_{ν})

$$A_{\nu} = \frac{1}{2f_{\nu}} \left[\frac{V_{u}}{\phi} - 0.17bd\lambda \sqrt{f_{c}'} \right]$$
$$A_{\nu} = \frac{1}{2(235)} \left[\frac{866.85 \times 1000}{0.75} - 0.17(280)(820)\sqrt{21} \right] = 2078.6 \ mm^{2}$$

พารามิเตอร์คลอไรด์ที่จับคู่สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมการเกิด Corrosion

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

			Chloride	Chlorido critical	Steel	Concroto	
Case	w/b	D_{ref}	concentration	[%of cement	corrosion rate	covering	
Case	ratio	$\left[10^{-12} m^2 / s \right]$	[%of cement	massl	[11m / vear]	[m]	Grade
			mass]	massj		[111.]	
1B	0.600	2.207	0.55	0.45	35	0.03	C+
1C	0.630	3.024	0.55	0.45	35	0.03	B+
1D	0.660	4.144	0.55	0.45	35	0.03	B+
1E	0.690	5.678	0.55	0.45	35	0.03	C+
2B	0.600	2.207	0.65	0.45	35	0.03	B+
2C	0.630	3.024	0.65	0.45	35	0.03	B+
2D	0.660	4.144	0.65	0.45	35	0.03	C+
2E	0.690	5.678	0.65	0.45	35	0.03	B+
3B	0.600	2.207	0.75	0.45	35	0.03	C+
3C	0.630	3.024	0.75	0.45	35	0.03	B+
3D	0.660	4.144	0.75	0.45	35	0.03	B+
3E	0.690	5.678	0.75	0.45	35	0.03	А
4B	0.600	2.207	0.85	0.45	35	0.03	Α
4C	0.630	3.024	0.85	0.45	35	0.03	А
4D	0.660	4.144	0.85	0.45	35	0.03	S
4E	0.690	5.678	0.85	0.45	35	0.03	B+
5B	0.600	2.207	0.95	0.45	35	0.03	B+
5C	0.630	3.024	0.95	0.45	35	0.03	Α
5D	0.660	4.144	0.95	0.45	35	0.03	А
5E	0.690	5.678	0.95	0.45	35	0.03	B+

จุฬาลงกรณิมหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

	age	age Deflection /ears] [mm]	Crack width [mm]	Plastic strain	Chloride concentration	Carbonation	Reinforcement corrosion		
Step	Step [years]				[%of cement mass]	depth [mm]	A _s	A _h	A _v
1		0.08655	0.0000	0					
2		0.1742	0.0000	0					
3		0.2627	0.0006	0					
4		0.3519	0.0023	0					
5		0.4422	0.0057	0					
6		0.5336	0.0103	0					
7		0.6263	0.0160	0					
8		0.7189	0.0231	0					
9		0.8141	0.0306	0	120-				
10		0.9129	0.0401	0,000	1/2.				
11		1.0136	0.0502	0 0					
12		1.1218	0.0625	-1.7E-09					
13		1.2412	0.0741	-1.39E-08					
14		1.3692	0.0952	-5.22E-08					
15		1.5038	0.1160	-1.76E-07	I MARINE STREET				
16		1.6469	0.1521	-4.74E-07	8				
17		1.7941	0.1784	-7.64E-07					
18		1.9458	0.2062	-1.25E-06	3. 11.				
19		2.1006	0.2322	-1.87E-06	N Office				
20	0	2.2583	0.2610	-2.73E-06	0	0	0	0	0
21	2.5	2.2823	0.2657	-2.84E-06	0.00518	10.8	0.03	0.014	0.042
22	5	2.2873	0.2689	-2.97E-06	0.00582	15.4	0.046	0.023	0.138
23	7.5	2.2902	0.2707	-3.02E-06	0.006	18.9	0.063	0.032	0.189
24	10	2.2923	0.2727	-3.12E-06	0.00621	20.4	0.08	0.04	0.199
25	12.5	2.2968	0.2765	-3.28E-06	0.00648	24.6	0.102	0.051	0.255
26	15	2.3006	0.2790	-3.38E-06	0.0066	27	0.121	0.08	0.27
27	17.5	2.3027	0.2818	-3.48E-06	0.00665	29.2	0.138	0.085	0.276
28	20	2.305	0.2866	-3.69E-06	0.00666	30	0.153	0.09	0.307
29	22.5	2.3106	0.2892	-3.8E-06	0.00673	33.2	0.167	0.12	0.334
30	25	2.3194	0.2926	-3.95E-06	0.0068	35.1	0.182	0.13	0.454
31	27.5	2.3225	0.2976	-4.19E-06	0.00695	36.9	0.29	0.2	0.55
32	30	2.3364	0.3038	-4.45E-06	0.007	38.6	0.42	0.21	0.63
33	32.5	2.3652	0.3081	-4.62E-06	0.00707	40.2	0.44	0.22	0.68
34	35	2.3731	0.3117	-4.76E-06	0.00715	41.8	0.46	0.23	0.8
35	37.5	2.381	0.3157	-4.96E-06	0.00721	43.4	0.5	0.25	0.81
36	40	2.39	0.3222	-5.24E-06	0.00725	44.9	0.52	0.26	0.82
37	42.5	2.3966	0.3280	-5.48E-06	0.00727	46.4	0.53	0.27	0.83
38	45	2.4017	0.3329	-5.66E-06	0.00731	47.8	0.55	0.28	0.84
39	47.5	2.4535	0.3400	-5.92E-06	0.00734	49.3	0.6	0.3	0.85
40	50	2.5592	0.3479	-6.23E-06	0.00751	50.7	0.63	0.32	0.86
41	52.5	2.6979	0.3565	-6.59E-06	0.00752	53.2	0.65	0.33	0.87
42	55	2.754	0.7209	-1.73E-05	0.00754	54.7	0.68	0.35	0.88

				11.116	3 .				
43	57.5	2.8627	0.6824	-1.8E-05	0.00756	55.2	0.69	0.36	0.88
44	60	2.9757	0.9716	-2.38E-05	0.00763	56.7	0.7	0.37	0.89
45	62.5	3.126	0.9805	-2.45E-05	0.00765	58.1	0.71	0.38	0.9
46	65	3.2198	1.0523	-2.77E-05	0.00766	62.4	0.72	0.39	0.9
47	67.5	3.2842	0.9428	-2.88E-05	0.00767	66.3	0.73	0.41	0.9
48	70	3.4708	1.1589	-3.15E-05	0.00789	67.1	0.74	0.5	0.9
49	72.5	3.7733	1.5790	-3.42E-05	0.00809	73.9	0.75	0.52	0.9
50	75	4.0625	2.0644	-4.75E-05	0.0081	74.2	0.76	0.55	0.9
51	77.5	4.8562	3.2636	-8.03E-05	0.00811	75.5	0.76	0.56	0.9
52	80	6.0491	3.9246	-0.000132	0.0082	76.2	0.77	0.56	0.91
53	82.5	8.139	6.2750	-0.000208	0.00822	81	0.79	0.57	0.92
54	85	9.9531	9.9529	-0.000313	0.0083	83	0.8	0.58	0.93
55	87.5	12.7913	14.3464	-0.00075	0.00838	85	0.81	0.59	0.94
56	90	16.7223	18.5873	-0.001172	0.00846	87	0.82	0.6	0.95
57	92.5	19.99	24.8647	-0.00241	0.0085	89	0.83	0.61	0.96
58	95	25.5013	32.8791	-0.003977	0.0085	91	0.84	0.62	0.97
59	97.5	33.0227	70.2203	-0.007022	0.0085	93	0.85	0.63	0.98
60	100	42.7049	197.1353	-0.00994	0.0085	95	0.86	0.64	0.99

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล วัน เดือน ปี เกิด สถานที่เกิด วุฒิการศึกษา

20 กุมภาพันธ์ 2541

วิศวกรรมศาตร์บัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยมหิดล

Chulalongkorn University